

Ettevõtlus

Vaasan Baltic avas Saue külmutatud pagaritoodete tehase
lk 2

Eelarve

Linna eelarvestrateegia aastateks 2014-2017
lk 2

Muusika

Muusikakooli õpetajad tutvusid Helsingi Pop-Jazz Konservatooriumiga
lk 5

Noorsootöö

Viis riiki Saue, sõpruslinnade noorte koostöö sai tugeva alguse
lk 7

LAURI MALSROOSILE RATTAAORIENTEERUMISE MM-ILT HÕBE JA PRONKS LK 10

SAUE SÕNA

NR 16 (400)
13. september
2013

Saue Linnavolikogu ja Saue Linnavalitsuse infoleht

Koolitee on tarkuse tee, mis pole igav ega raske

Saue Sõna

Saue Gümnaasium alustas 2. septembril 29. aastaringi, kooliaasta alguse helistas aulas aktusel avatuks direktor **Jaan Palumets**.

Tänavu läks Saue esimesse klassi 88 õpilast, gümnaasiumis alustas õpinguid 55 noort inimest. Koolis õpib üle 800 õpilase, keda juhendab 69 õpetajat.

Kõik, kõik on uus septembrikuus ka kuuel õpetajal, kes sellest aastast Saue lastele tarkust jagama hakkavad. Tere tulemast, klassiõpetajad **Maret Kärner** ja **Monika Viispart**, majandusõpetaja **Tiina Ojamäe**, kunstiõpetuse õpetaja **Ave Kongo**, inglise keele õpetaja **Kaja Kappel** ja muusikaõpetuse õpetaja **Kadi Kaja**.

Direktor Jaan Palumets ütles aktusel, et koolitee algus on tähtis verstapost inimese elus, mil ta alustab järgmist sammu tublimaks, targemaks ja paremaks saamise teel. Ta sõnas, et kooliteel on mäekülgi, millest ülesronimiseks tuleb vaeva näha korrutustabeli ja õigekirjaga, nii et vahel pisargi silmanurka pressib, kuid igalt vallutatud mäeküljelt paistab aina kaugemale laia maailma, sest on saadud targemaks.

Pöördudes õpetajate poole, ütles direktor, et tänu koolile ja õpetajatele oleme me maarahva seisusest jõudnud Euroopa Liidu riikide perre, et tööta, mida õpetajad teevad, poleks eestlastel olnud ei esimest ärkamisaega XIX sajandil ega ärkamisaega XX sajandil.

◇ Nii nad saali tulid, suur väiksele toeks. Foto: Raimond Roobärg

◇ Esimese klassi jütsidele koolimütsi jagamine on Saue kooli üks traditsioon. Foto: Raimond Roobärg

Abiturientidele soovis Jaan Palumets, et nad oleks Saue Gümnaasiumi akadeemilise vaimu kandjatena eeskujuks noorematele kooliõpilastele ja -õdedele.

Lõpetuseks rõhutas kooli juht, et kool tähendab usaldust ja koostööd - koostööd õpetaja ja õpilase, koolisüsteemi ja õpetaja, õpilaste endi, õppekava ja tegeliku õppimise ning lapsevanemate ja kooli vahel.

◇ Kõik, kõik on uus septembrikuus ka klassiõpetaja Kaja Kärnerile. Foto: Sirje Piirsoo

◇ Kooliaasta helistas avatuks direktor Jaan Palumets. Foto: Sirje Piirsoo

Linna eelarvestrateegia aastateks 2014-2017 on avalikustamisel

Ingrid Niid
Saue Linnavalitsuse pearaamatupidaja

Saue linnavalitsus on koostanud linna 2014.–2017. aasta eelarvestrateegia, mis avalikustatakse ja samal ajal esitatakse volikogu septembrikuu istungile esimesele lugemisele. Eelarvestrateegia on koostatud linna 2012.–2022. aasta arengukavas ettenähtud eesmärkide saavutamiseks koos ajalise tegevuskava ja finantsplaaniga. Eelarvestrateegias on esitatud ülevaade sotsiaalmajanduslikust keskkonnast, makromajanduslikest prognoosidest, Saue linna arengusuundadest, finantsprognoosidest ja linna erinevate valdkondade arengusuundadest koos investeringukavaga.

Linna arengu tagamiseks on planeeritud eelarvestrateegia perioodil investeerida kolm miljoni eurot olemasolevate hoonete ja rajatiste laiendamiseks, renoveerimiseks ja uusehitusteks. Investeeringute katteallikaks on 78%

ulatuses planeeritud kasutada võõrvahendid (laene).

Saue linna tulubaas on arvestatud sissetulekute 5-protsendilise kasvuga, maa maksustamismääraga 2,5 protsenti ja omatulude kasvuga tarbijahinnaindeksi võrra. Põhitegevuse kulud tegevuskuludes on majandamiskulud arvestatud tarbijahinnaindeksi baasil, personalikulud 2-protsendilise kasvuga. Antavad toetused suurenevad keskmiselt 1,2% aastas.

Linna finantsjätkusuutlikkuse tagamiseks planeeritakse eelarvestrateegia lõpuaastaks 9% põhitegevuse tuludest, mis võimaldab teenindada laene ja tasuda intresse.

Tulenevalt seadusest vaadatakse eelarvestrateegia igal aastal uuesti läbi ja esitatakse finantsplaanid järgneva neljaks aastaks.

Saue linna eelarvestrateegia on avalikustatud linna

	2012 tegelik	2013 oodatav	2014 kava	2015 kava	2016 kava	2017 kava
PÕHITEGEVUSE TULUD	6 144 140	6 776 608	7 079 601	7 362 200	7 674 700	8 064 800
Maksutulud	4 344 046	4 745 115	5 070 656	5 342 000	5 628 300	5 992 100
Tulud kaupade ja teenuste müügist	713 503	819 348	862 316	897 700	923 900	950 200
Saadavad toetused	1 064 980	1 201 274	1 139 812	1 115 900	1 115 900	1 115 900
Muud tegevustulud	21 612	10 870	6 817	6 600	6 600	6 600
PÕHITEGEVUSE KULUD	5 842 236	6 749 109	6 966 466	7 092 900	7 227 600	7 369 800
Antavad toetused	653 673	778 070	725 196	732 800	740 600	751 400
Muud tegevuskulud	5 188 564	5 971 039	6 241 270	6 360 100	6 487 000	6 618 400
sh personalikulud	3 470 079	3 807 457	4 045 202	4 106 800	4 169 500	4 233 500
sh majandamiskulud	1 712 755	2 106 272	2 094 515	2 146 300	2 204 800	2 264 900
sh reservfond ja muud kulud	5 729	57 310	101 553	107 000	112 700	120 000
PÕHITEGEVUSE TULEM	301 904	27 498	113 135	269 300	447 100	695 000
TULEMI OSAKAAL	4,9%	0,4%	1,6%	3,7%	5,8%	8,6%
INVESTEERIMISTEGEVUS	-974 044	-3 133 848	-578 347	-254 100	-634 000	-1 849 300
Põhivara soetus	5 070 289	3 522 857	489 607	220 700	541 000	1 748 600
Saadav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	4 129 155	487 689	110 718	145 700	110 700	110 700
Finantstulud ja -kulud	-32 910	-98 681	-199 458	-179 100	-203 700	-211 400
EELARVETULEM	-672 140	-3 106 350	-465 211	15 200	-186 900	-1 154 300
FINANTSEERIMISTEGEVUS	547 179	2 993 602	-50 503	-435 500	-19 300	1 326 200
Võlakohustuste võtmine	780 000	3 157 845	350 000	0	400 000	1 600 000
sh laenud	780 000	2 928 565	350 000	0	400 000	1 600 000
sh rendid, liisingud	0	229 280	0	0	0	0
Võlakohustuste täitmine	232 821	164 243	400 503	435 500	419 300	273 800
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-244 222	-112 748	-515 715	-420 300	-206 200	171 900
MUU FINANTSEERIMINE	-119 261	0	0	0	0	0

veebi esilehel (www.saue.ee) uudiste all. Avalikustamine kestab 13.-27. september.

Arvamused ja ettepanekud linna eelarvestrateegia kohta on oodatud elektroonselt

e-posti aadressil saue@saue.ee või kirjalikult Saue Linnavalitsusse (Tule tn 7).

Vaasan Balticu külmutatud pagaritoodete tehas on pidulikult avatud

Nagu pagaritoodete tehasele kohane, ei lõigatud avamisel läbi mitte linti, vaid lõigati hoopis lahti tehase oma pagarite valmistatud 15-kilone veel ahjusoe maitsev leib. Leiba lõikavad pidulikult lahti (vasakult) Saue linna- pea Henn Põlluaas, ehitusettevõtte SRV tegevjuht Jukka Hienonen ja Vaasan Grupi tegevjuht Esa Rautalinko

Sirje Piirsoo

Vaasan Grupil valmis Saue uus kaasaegne külmutatud pagaritoodete tehas, mis annab tööd enam kui sajale inimesele, kellest umbes pooled on pärit Saue ja linna lähikonnast. Tehase pidulik avamine leidis aset 5. septembril.

Ettevalmistused tehase rajamiseks algasid 2010. aasta veebruaris, töötajate värbamine ja koolitus 2012. aasta sügisel. Tänavu jaanuari lõpus kolis ettevõtte tehasesse

Lisaks muudele toodetele valmib Saue külmutatud pagaritoodete tehases 7 miljonit lussekatterit, Rootsi traditsioonilist luutsinapäeva (13. detsember) küpsetist, millele käsitsi kaks rosinat nagu silmad pähe pistetud -ühtekokku siis 14 miljonit rosinat. Fotod: Sirje Piirsoo

ja alustas tootmist, mis on järk-järgult kasvanud ja saavutab plaanitud võimsuse 2014. aasta alguses.

Pagaritoodete tehase ehitaja SRV, Saue tuntud tööstushoonete rajaja: Wihuri, Paulig Baltic.

7500-ruutmeetrise külmutatud pagaritoodete tehasele on neli erinevat tootmisliini, viies valmib aasta lõpuks. Tehas hakkab valmistama rohkem kui 200 erinevat saiatoodet ja kohvisaia Põhjamaade ning Balti turule.

Kaks neljast liinist töötab täna kolme vahetusega, tulevikuperspektiivis on võimalik tootmispinda 9000 ruutmeetri ulatuses juurde ehitada.

Saue linna pea Henn Põlluaas pidas tehase ehitamist Sauele väga oluliseks nii linna kui kogu Eesti majandusele: annab see tööd ju enam kui 100 inimesele.

Vaasan Grupi kuuluva AS-i Leibur juhataja esimees Asso Lankots peab uue tehase ehitamist Eesti lõpptarbivate ja suurklientide varustamisel väga oluliseks. „Leibur saab nüüd lisaks tavapärasele lei-

vale-saiale pakkuda palju laiemat valikut Eestis toodetud erinevaid pagaritooted.“ Jääb loota, et Vaasan Balticu maitsev küpsetised peagi ka Saue kauplustesse jõuavad.

Vaasan Grupp on Baltikumi suurim leivatööstuskesk, kuhu kuuluvad Eestis AS Leibur ja Vaasan Baltic AS, Lätis A/S Hanzas Maiznīcas ja Leedus UAB Vilniaus Duona, millest igaüks on oma kodumaal tunnustatud turuliider.

Vaasan Grupi Baltikumi leivatehastes - Eestis kaks, Lätis kaks, Leedus kaks - töötab umbes 1500 inimest ja grupile kuulub 30% Baltimaade pagaritoodete turust.

Lisaks kuuluvad Vaasan Grupi Soome juhtiv pagaritööstus Vaasan Oy, Vaasan Sverige AB Roots ja Vaasan Norge AS Norras.

Vaasan Oy on üks maailma suurimaid krõbeleivatootjaid ja silmapaistev külmutatud pagaritoodete tootja Põhjamaades. 2012. aastal oli Vaasan Grupi käive ligikaudu 412 miljonit eurot ja töötajaid umbes 2800.

Ülevaade Saue Linnavalitsuse istungist

Sirje Piirsoo

Saue Linnavalitsuse 28. augusti istungi päevakorras oli 24 punkti.

Saue Linnavalitsus

- ◇ Kinnitas Saue linna Paju tn 6 maakaabelliini ja liitumiskilbi ning Puidu tn 6 üksikelamu laiendamise ja renoveerimise projekteerimistingimused.
- ◇ Väljastas kasutusloa Segu tn 6 rajatud sidekanalisatsioonile.
- ◇ Väljastas ehitusloa Adven Eesti AS-ile kaugküttetorustiku rajamiseks-rekonstrueerimiseks Koondise ja Pärnasalu tänava piirkonnas, kolme korteriga ridaelamu püstitamiseks Viigimarja tänav 18c ning üksikelamu püstitamiseks Vana-Keila mnt 60.
- ◇ Lubas palgalise linnavalit-

Saue Noortekeskuse ringide kuutasud

mudeliklubi	15 eurot;
kokandus	10 eurot;
kunstiring	10 eurot;
matkaring	10 eurot;
DJ-klubi	10 eurot;
showtants	10 eurot;
trummiklubi	7 eurot;
tüdrukute klubi	7 eurot;
õmblus-ja käsitööring	7 eurot.

suse liikme, abilinnapea **Jüri Tümanoka** puhkusele 2.-7. september.

- ◇ Kinnitas Saue Noortekeskuse 2013.-2014. aasta ringide kuutasud:
- ◇ Kinnitas Saue Noortekeskuse majandus- ja halduskulude osaliseks katmiseks noortekeskuse tegevuses

Üürihinnad Saue

Noortekorruses (1 tund)

E-R kell 09.00-13.00 ja 21.00-24.00	10 eurot
L-P kell 09.00-24.00	10 eurot
saal koos pesemisvõimalusega	15 eurot
15 eurot	
korruse saal ja köök	20 eurot
20 eurot	
korruse TV-ruum, puhkeruum ja köök	20 eurot
20 eurot	
korruse saal, TV-ruum, puhkeruum ja köök	30 eurot

vabade ruumide üürihinnad E-R kell 09.00-13.00 ja 21.00-24.00 ning L-P kell 09.00-24.00.

- ◇ Eraldas MTÜ-le Sagittarius toetust 400 eurot sportlase osalemiseks vibulaskmise MM-il ja üle-eestilisele neidudekoorile Leelo 50 eurot kahe Saue noore osavõtuks

II korruse auditoorium, aerobika-saal koos pesemisvõimalusega

10 eurot	
II korruse internetikohviku ruumarvutite kasutamisevõimalusega	5 eurot
5 eurot	
II korruse internetikohvik koos arvutikasutamisevõimalusega	15 eurot
15 eurot	
II korruse käsitööklass	5 eurot
5 eurot	
II korruse kunstiklass	5 eurot
5 eurot	
II korruse lastetuba	5 eurot

kontsertreisist Rootsi.

- ◇ Otsustas maksta ühekordset sissetulekust sõltuvat sotsiaaltoetust 13 abivajajale summas 394 eurot ja igakuist perioodilist sotsiaaltoetust 11-le ajavahemikul 1.09-31.10.2013.
- ◇ Määras hooldaja kahele puudega isikule.

◇ Maksis sünnitoetuse esimest osa neljale perele kokku summas 520 krooni ja koduse mudilase toetust augustis 75 perele kokku summas 5102,5 eurot.

◇ Kehtestas Saue Gümnaasiumi pikapäevarühma ja huviringide osalustasu kuus: pikapäevarühm 15 eurot; kunstiring 10 eurot; käsitööring 7 eurot; robotikaring 10 eurot.

◇ Tunnistas kehtetuks lihthanke „Väiketraktori ja täiendavate lisaseadmete ostmine“.

30. augusti istungil väljastas linnavalitsus kasutusloa Saue Gümnaasiumi laiendusele (osa 1 - söökla ja huvikeskus) ning 6. septembri istungil tunnistas kehtetuks hanke „Saue lasteaed Midrimaa köögipersonali puhkeruumi ehitus- ja remonditööd 2013“.

Asjade kavandamisel on oluline osa koostööl

Tõnu Urva

Saue Linnavarahlalduse juhataja

Eesmärges seades tuleb järjestada tegevused vastavalt olulisusele. Saue linn on olnud ajast aega pidevas arengus. Tööde planeerimisel on tehtud nii pikaajalisi kui ka kiireid otsuseid. Otsuste tegemisel peab arvestama, et tööde planeerimisel mängib olulist rolli ajalise prioriteedi määramine.

Ka Saue Linnavarahlalduse korraldatavate tööde puhul mitmetes linnavalitsuse allasutustes on tegemisele seatud ajalised piirangud. Seepärast ongi asjade kavandamisel ja lahendamisel oluline osa koostööl ja järjepidevusel, üksteise ärakuulamisel ja otsuste langetamisel. See eeldab head meeskonnatööd ja vastastikust lugupidamist igal tasandil. Koostöö on jõudu andev ja motiveerib tegutsema.

Mul on hea meel tõdeda, et Saue Linnavarahlalduses töötavad tublid inimesed, kes ka ekstreemsetes olukordades nõu ja käte jõuga kaasa aitavad. Paljuski tänu neile sai võimalikuks kooli avamine 2. septembril. Minu siiraimad tänusõnad teile! Olete oma tööd ja lisatõidki teinud südame ja kohusetundega. Teie tubli tegevus on paljudele eeskujuks.

Nii nagu eelnevadki perioodid, nii olid ka suvekuud linnavarahlaldusele tõised. Juulis,

◇ Suvel lihviti kooli võimla puitpõrand ja kaeti õlibaasil lakiga, värviti üle väljakute piirjooned, teostati järelkõlkestuse mõõtmine ning vahetati vahekardina siinid koos rullidega uute vastu. Foto: Tõnu Urva

ujula külastajatele sulgemise ajal, käis ruumides vilgas töö. Ujula ventilatsiooniseadmete toimimiseks paigaldati uus soojasõlm, basseinides vahetati välja filtrisõelad, filtriliiv (1,3 tonni) ja vee keemilise kontrolli seadmed koos happe doseerimispumpadega. Lastebasseini filtrisüsteemi paigaldati bakterite hävitamiseks UV-seadmed. Puhastati basseini põhja vuugid ja täideti need uue seguga. Basseini põhja koristamiseks soetati uus robot.

Tööde käigus tuli ette ootamatuisi, need lõpetati täht-

aegselt. Alates augustist on ujula taas külastajatele avatud. Ujuma tulles tutvumiseks kasutamise korruga ning enda ja teiste turvalisuse huvides pea reeglitest ka kinni.

Suvel lihviti kooli võimla puitpõrand ja kaeti õlibaasil lakiga, värviti üle väljakute piirjooned, teostati järelkõlkestuse mõõtmine ning vahetati vahekardina siinid koos rullidega uute vastu.

Lasteaed sai endale ehitusremonditööde käigus laiendatud köögiploki. Aeg ehitustööde teostamiseks oli piiratud ja väga kindlates raamides.

Õnneks oli ehitaja tubli ja tööd lõpetati tähtaegselt. Siinjuures tahan tänada nii ehitajat kui ka lasteaia töötajaid meeldiva koostöö eest!

Noortekeskuses teostati saali põrandahooldustööd ja likvideeriti koos ehitajaga garantiiaegseid puudujääke. Noortekeskuses ja linnavalitsuses teostati akende pesu.

Saue linnas on palju ettevõtteid, kelle abi ja professionaalset nõu on tulnud kasutada. Koostöö on olnud konstruktiivne ja suhtlustasand meeldiv. Tänu kõigile selle eest!

Politsei- ja päästesündmused

◇ 28. augustil kell 20.15 teatati, et Saue Kungla tänaval põleb kraavis sõiduauto vrakk. Keila päästjad ja Saku vabatahtlikud päästjad kustutasid põlengu kella 20.39-ks.

10. augustil avastati, et Saue Pärnasalu tänaval seisnud autolt on varastatud neli ratast. Kahju kokku 200 eurot.

Teavitage Saue Linnavalitsust ebatäpsustest bussiliini 191 ja 191A sõidugraafikus

Saue Linnavalitsus

Head linnaelanikud!

Kui te märkate ebatäpsusi bussiliini 191 ja 191A sõidugraafikus - hilinemised, bussi ärajäämised - palun andke sellest teada lisaks bussifirmale AS Hansabuss ka Saue Linnavalitsusele telefonil 6790180 või e-posti aadressil saue@saue.ee.

AS-i Hansabuss liiniinfo telefon on 6713260 ja e-posti aadress info@hansabuss.ee.

Me kõik tahame, et Saue linn areneks

Jaan Moks
Saue Linnavalikogu liige

Üks omavalitsus on seda edukam, mida tasakaalustatum on tema areng. Ei tohi olla, et pärast kohalike omavalitsuste valimisi või võimuvahetust, kui muutub volikogu või linnavalitsuse koosseis, lõpetatakse kõik, mis eelmiste poolt algatatud, või toimub täielik kannapööre.

See on ressursi raiskamine, sest me kõik ju seisame Saue linna arengu eest. Erinev on

vaid prioriteetide järjekord. Seisus, kus tulud ei kata kõiki vajalikke kulusid kohe, tuleb erinevatel pooltel jõuda kokkuleppeni, mis on linnale ja sauelastele esmatähtis, ning langetada tarku otsuseid, jättes sealjuures võimuvõitluse tagaplaanile.

Erakondlikkus ei tohi segada töötegemist

Võib nii öelda, et Eestis ter-

vikuna on aastate jooksul toimunud parteistumine või parteistamine. Esimene on loomulik protsess, teine aga võib linna ja selle hallatavate asutuste töötegemist segada. Hallatava asutuse juht või ametnik ei tohiks olla poliitik ja/või kuuluda volikokku. Nii kontrollib ta volikogu liikme või poliitikuna enda tööd juhi või ametnikuna. Ehk poliitik olgu poliitik ja spetsialist olgu spetsialist. Nagu teisteski Euroopa demokraatlikes riikides.

Mõned aastad tagasi käisin Veneetsias ning seal selgus, et ainult linnaapea on parteilane, ülejäänud töötajad, kaasa arvatud abilinnapea, spetsialistid. Aeg oleks ka meil selle peale mõelda, sest sedasi ei toimu pärast valimisi mõttetuid vahetusi ja säilib järjepidevus.

Ei ole midagi püsivamat kui ajutine

Pooldan probleemide lahendamist kompaktset ja püsivalt, aga kui vajadus on ja vahendeid pole, võib ajutine igakülgset läbimõelduna olla lahendus paljusid elanikke hõlmavale probleemile.

Kui aasta alguses selgus, et kahe rühma jagu kolmeaastaseid lapsi ei mahu lasteaeda, pakkus volikogu liige Andres Pajula mulle mõttena välja moodullasteaia variandi. Liitusin mõttega, sest kohtade vajadus on ajutine ja me ei osta mooduleid välja, vaid rendime kolmeks aastaks. Ehitusinsenerina leian, et see oli ainuõige otsus: juhul kui laste arv väheneb, saab kohe ajutise hoone ära viia. Nii kulutame vähem raha ja seda saab kasutada teises kohas.

Pöörame liiga vähe tähelepanu sotsiaalpoolele, kuid vajame ka uut spordihoonet

Vanasõna ütleb, et iga vald peab oma vaesed toitma. Saue linn on palju teinud, et läbi toetuste peresid, eakaid ja lapsi - kõiki abivajajaid - toetada. Samas kuulen ma, et elukalliduse tõus on viinud vaesuse piirile Saue noori lastega peresid, kus mõlemad vanemad töötavad, kuid sissetulek on natuke suurem sellest, et sotsiaaltoetust taotleda.

Viimasel ajal on palju nuri- nat tekitanud järsk elektri- hinna ja selle tarnimise ning

küttekulude tõus, mis mõjutab paljude perede heaolu. Kuigi see on valitsuse ja riigikogu küsimus, peaks ka kohalikud omavalitsused ja volikogud rahvaalgatuse korras otsima probleemile lahendusi.

Linnagi eelarve on pingeline. Selleks, et abivajajaid aidata, tuleb leida sisemisi ressursse - kas või väikesedki -, otsida võimalusi ja kirjutada projekte, et saada rahastatud EL-i poolt, kaasata erasektorit.

Jah, eelarve on pingeline, abivajajaid on vaja aidata, linn vajab uut spordihoonet ja palju muudki, kuid kõike saab ellu viia vaid otsuseid linnaelanike huvidest lähtuvalt põhjalikult kaaludes.

Mind on vaevanud koolimaja ehituse ja arengu probleem Saue. Aastate jooksul on tehtud juurdeehitusi ja likvideeritud hetkeprobleeme. Õigem ja vähem kulukas oleks olnud kohe kompaktse ja kaasaegse koolimaja ehitus koos spordihoonega. Kuna kooli territoorium on väike, siis kaasaegse spordihoone paigutus sinna on probleematu. Usun, et leitakse õige lahendus.

Kohalik omavalitsus ja riigieelarve

Gunnar Lambing,
majandusteadlane
Kindlad Tegijad

Kohalikel omavalitsustel on ülesanded, mille lahendamiseks on maksumaksja makstud maksude näol andnud oma panuse.

Kohaliku eelarve tulubaas koosneb peamiselt osast üksikisiku tulumaksust ja maamaksust. Seega läheb kohaliku omavalitsuse käsutusse vaid tühine osa maksumaksjate poolt riigieelarvesse kantud maksudest. Kohalikul omavalitsusel on maksumaksjate elu korraldamisel üsna oluline roll, mis kipub ületama nende kasutuses olevat tuluosa riigieelarvest. Samas maksavad kohalike omavalitsuste hallataval alal elavad inimesed riigile märkimisväärse osa oma väljateenitud tuludest.

Kui palju elanikud oma väljateenitud tuludest riigile maksavad?

Brutopalgast umbes 21 protsenti arvestatakse riigile üksikisiku tulumaksu ja töötuskindlustust. Sotsiaalmaksudeks ja töötukindlustuseks arvestatakse brutotöötasult lisaks umbes 34 protsenti maksu, mis kantakse tööandjate poolt otse riigieelarvesse. Seega läheb otseste maksudena riigieelarvesse iga 79 senti töötajale väljamakstud töötasu (netotasu) kohta vähemalt 55 senti ehk üle 41% kogu palgakulust.

Kui arvestada, et tavakodanik viib enamuse oma töötasust paari nädala jooksul kohe poodi või tasub talle osutatud olmeteenuste eest, annab ta endale jäänud 79 sendist käibemaksuna ära kohe veel 16 senti. See tähendab, et iga väljamakstud 63 senti kohta maksame me riigile 71 senti ehk kaugelt üle poole (53%) väljateenitud rahast. Kui siia lisada veel kütuse-, alkoholi- ja muud aktsiisid, lõivud ning maksud, mis igalt ostult või toimingult otse riigieelarvesse rändavad, siis moodustab ini-

mestele kulude katteks jääv palgakulu osa kaduvväikese protsendi.

Mida maksumaksja võiks oma makstud maksude eest loota?

Ilmselt seda, et kaetud saaksid kulud ja tehtud toimingud, mida inimesel üksinda, ilma riigi või kohaliku omavalitsuse abita oleks keeruline korraldada.

Mis nendeks toiminguteks võiksid olla?

Loetellu võiks kuuluda pingesid moodustamata mitmesugused valdkonnad: teede ja tänavate korrashoid; hariduskulud; sotsiaalhoolekanne; tervishoid; heakord ja prügmajandus; riigi-, korra- ja õiguskaitse; päästeteenus; keskkonnakaitse; kultuur; riigi ja kohaliku elu juhtimine jne.

On vähe riigi funktsioone, mille täitmise ei ole kaasatud kohalikud omavalitsused. Järelikult peaks neile õigustatult kuuluma ka pisut olulisem osa riigieelarve tulubaasist.

Et kohaliku omavalitsuse ülesannete hulka kuulub kohalike teede ja tänavate korrashoid, siis peaks kohali-

kele omavalitsustele kuuluma ka osa kütuseaktsiisist, mida kogutakse teede parema korrahoiu tarvis. Liiatigi ostavad kohalikud inimesed igapäevast kütust, mille hinna sisse on arvestatud märkimisväärne kogus kütuseaktsiisi.

Kohalike omavalitsuste elanikud ostavad mitmesuguseid tarbekaupu ja toiduaineid, mille hinna osaks on nii käibemaks kui erinevad aktsiisid ning ettevõtluskasum. Elu- ja ettevõtluskeskonna eest kannab piirkonnas hoolt jälle kohalik omavalitsus. Seega peaks osa kaudsetest maksudest ja ettevõtete tulumaksust samuti laekuma kohalikkude eelarvesse.

Kohaliku omavalitsuse territooriumil elavad inimesed on ka sotsiaalmaksu maksjad, kuna nende töötasudelt arvestatakse sotsiaalmakseid. Samuti on kohaliku omavalitsuse elanikud sotsiaalteenuste kasutajad ning sotsiaalhoolekande eest vastutavad samuti kohalikud omavalitsused. Seega peaks ka osa sotsiaalmakseid laekuma kohalikkude eelarvesse.

Kohalike omavalitsuste

tulubaasi laiendamine stimuleerib kohalikkude majandust ja suurendab läbi kohaliku käibe kasvu laekumisi riigieelarvesse. Laieneb tulubaas kohalikkude ettevõtlusele, sellega seoses intensiivistuvad rahavood ja suurenevad laekumised kohalikkude eelarvesse. Laienevad kohalike omavalitsuste võimalused ka sotsiaalhoolekande vallas. Ettevõtluskliima elavneb.

Riigi üldist tulubaasi arvestades võiks olla põhjendatud kohaliku omavalitsuse lississetulekud, mis kohalike vajadusi arvestades omaksid olulist tähtsust. Kohaliku eelarve tuluosa suurendamine laekuvate maksude jaotamisel lubab kohalikke väiksemaid vajadusi arvestades laiendada hangetes osalevate ettevõtete ringi ning kaasata väiksematesse hangetesse ja majandustegevusse ka mikro- tasandi ettevõtjaid.

Kohaliku omavalitsuse territooriumil suureneb kaasatavate töötajate hulk ja ka sellest tuleneb nii sotsiaalmaksu kui muude maksude laekumise suurenemine riigieelarvesse. Muutkem poliitikat.

Muusikakooli õpetajad käisid Helsingi Pop-Jazz Konservatooriumiga tutvumas

Kristiina Liivik
Saue Muusikakooli direktor

Saue Muusikakooli pedagoogid külastasid 26. augustil Helsingi Pop-jazz Konservatooriumi, et tutvuda kooli, õppekorralduse ja -meetoditega. Väljasõit sai võimalikuks tänu stipendiumile, mille eraldas Kultuurkapital Saue Muusikakoolile 2012. aasta lõpus.

Õpetajaid võõrustas Pop-Jazz Konservatooriumi õppe-direktor **Juha Kataja**, kes korraldas muljetavalda videoesitluse koolist, digitaalse õppetuvustuse ja ülevaatliku jalutuskäigu õpperuumides.

Milline reis oli, milliseid mõtteid tekitas ja millise mulje jättis, räägivad õpetajad ise.

Tanel Liiberg,
basskitarri õpetaja:

„Minu jaoks jättis pop-jazz konservatoorium väga positiivse mulje. Vastuvõtt oli suurepärase. Niivõrd informatiivset ja läbimõeldud presentatsiooni nagu seal, pole ma ammu kusagil kuulnud. Kogu sealne keskkond tundus õpilasele orienteeritud ja igati kaasaegne. Selline kool lausa õhutab olema loominguline ja loov oma erialal.

Õppesüsteem on suurepärase. Arvestatakse iga õpilase arenguga eraldi, mitte nagu meil olev klassisüsteem, kus igal aastal on teatud nõudmised. Nagu Juha ise ütles, on neil reaalselt elu peegeldav õppesüsteem. Reaalsuses ei suuda ju kõik teises klassis mängida perfektselt D-duuri kahes oktavis, vaid igaühel on oma arengutempo ja sellest peaks lähtuma ka muusikaõpetus. See ei tähenda laisklemise sallimist, aga me ju kõik

teame, et sundides ei saa alati parimat tulemust.

Sealse õppekava puhul on suurepärase, et õpilasel on kogu aeg edusammudest ülevaade: kõik on detailselt lahti kirjutatud ja teemade kaupa jagatud. Oled mingi tehnika, laadi või muu omandanud, pannakse punkt vastavasse lahtrisse. Mida rohkem neid lahtrid täidetud on, seda parem.

Minu erialal saab sealt kõik kasvõi kohe üle võtta ja tegelema juba sealse basskitarri õppekava või siis õigemini õppepäeviku tõlkimisega. Peale selle sain kinnitust mõttele, et muusika alghariduses tuleks loobuda hinnetest ja need asendada hinnangutega. Hinded ei motiveeri lapsi õppima, vaid ikka rahulik, stressivaba ja loominguline õpikeskkond ning sõbralikud ja pädevad õpetajad.

Sellised väljasõidud on igati teretulnud. Need liidavad kollektiivi ja lisavad koostegutsemise tahet. See reis oli ikka kümnesse, kuna andis palju uusi ideid ja tegutsemistahet.“

Elina Seegel,
klaveriõpetaja:

„Pop-jazz kooli õppekorraldus on aastate jooksul hästi läbimõeldud ja sisse töötatud. Süsteem on lapsesõbralik: arvestab kõigi võimeid, võimaldab õppida oma tempos ja omandada pop-jazz-musitseerimise põhioskused.

Vastuvõtt ja koolitöö tutvustus olid väga hästi läbi mõeldud. Meeldis ka see, et nad ei rõhu mingile rangele autoriõigusele, vaid jagavad oma teavet vabalt - kes soovib, võib saada noodid või internetist kõik materjalid.

Juha Kataja (keskel) kinkis Saue Muusikakooli rütmimuusika osakonnale ainulaadse väärtuslike õppematerjalide ja -meetodite kogumiku. Pildil võtavad õppematerjale vastu Iljo Toming (vasakul) ja Mairo Marjamaa. Foto: Saue Muusikakool

Saue Muusikakooli pop-jazz osakonnas saab kindlasti palju soomlaste süsteemist üle võtta, sest see on improvisatsiooniliste oskuste samm-sammuline õppimine. Klassikas on see keerulisem, sest nõnda õppides me paladeni ei jõuakski...

Oli väga värskendav ühiselt koos olla kusagil mujal, kui Saue kitsas ruumis 108. Oli huvitav, kuid järgmisel korral, kui see kunagi juhtub, võiksime tutvuda mõne tavalise, mitte pop-jazzile orienteeritud muusikakooliga: meil on ju ikkagi ka põhiliselt heas mõttes klassikalise muusikaharidust pakkuv kool.

Ja sellises suure valikuga noodipoes, kust saime endale uusi materjale valida, ei ole mina kunagi varem käinud.“

Juta Ross,
viuliõpetaja:

„Järjepidev toimimine ja mitte hüplev katsetamine juba 1972. aastast alates on loonud väga hea süsteemi ning välja töötanud läbimõeldud õppematerjalid.

Sealse süsteemi rakendamine üks-ühele on võimalik

meie pop-jazz osakonnas, kui me teeme võimalikuks õppida sellel suunal alates 7. eluaastast. Teiste osakondade puhul on vaja kõik arukalt läbi mõelda, lähtudes ka sellest, kas soovime samastuda Eestis toimuvaga või olla uue ajastu lipulaev ja teha kardinaalsed muutused.“

Viiulimängijate suvi oli muusikat täis

Juta Ross
Saue Muusikakooli
viuliõpetaja

Kevadele 2013 pani ilusa punkti Keilas toimunud Harjumaa laulu- ja tantsupidu, kus Harjumaa Keelpilli ja sümfooniaorkestri koosseisus mängisid ka Saue Muusikakooli viuliõpilased. 11.-17. juunil võtsid meie kooli keelpilli-mängijad Harjumaa Keelpilli-orkestriga osa rahvusvahelisest muusikafestivalist kaunis Rootsi linnas Kristjanstadis, kus oli kokku 400 osalejat seitsmest erinevast riigist.

Suvel on keelpillimängijatel võimalik osaleda erinevates Eesti Keelpilliõpetajate Ühingu korraldatud suvekoolides. Saue õpilastest käis **Lisa Köllamõts** Värskas ja Haapsalu suvekoolides. Viimases osales ka **Laura Liisa Kümnik**, kes sellest sügisest asus õppima Tallinna Muusikakeskkooli õpetaja Sigrít Kuulmani viiuliklassi.

22. augustil avas Harjumaa Keelpilli-orkestri põhikoosseis kontserdiga juba kolmandat aastat toimuva Pille Lille Muusikafondi korraldatavad kammermuusikapäevad Tallinnas Rootsi Mihkli kirikus.

Sealt edasi siirdusime Kloogarranna Noortelaagrisse, et koos nooremate mängijatega teha ettevalmistusi uueks algavaks hooajaks, mille märksõna on laulupidu.

Saue lapsed löid aktiivselt ja rohkearvuliselt kaasa kõikides sündmustes. Suvised ühistegevused väljaspool tava-pärasõõpõppeprogrammi liidavad lapsed, nende vanemad ja õpetajad ühtseks meeskonnaks. Nõnda tegusalt toimetades jõudsidki Saue viiuliõpilased juba alanud uude kooliaastasse. Täna lapsevanemaid toetuse ja abi eest!

Saue Kontserdisügis 2013

Avakontsert 24. septembril kell 18.30 Saue Kontserdisaalis (Nurmesalu 9). Teie ette astub Ivi Rausi Group (www.ivirausi.com).

Muusikutest

◇ Lauljatar **Ivi Rausi** on isepäine kulgeja, kes otsib ennast ja vastuseid küsimustele läbi oma muusika. Kõige olulisem on tema jaoks sõnum ja usk sellesse, mida ta teeb. Ta ei määratle ennast stiililiselt ja on avatud kõigele, mis tema silmad särada paneb. Süda teab!

◇ **Peedu Kass** on tõeline muusikaline noor talent ja väga mitmekülgne muusik, kellega koos musitseerida on tõeline nauding. Peedu Kass - kontrabass - see pole juhus!

◇ **Iljo Toming** on jazzkitarrist, kelle muusikaline mõtte-maailm on täis põnevaid ja vahet isegi ettearvamatuid rännakuid. Kontserdil

kõlavad mõned tema lood, millele lauljatar Ivi Rausi on piisavalt ettearvamatud tekstid loonud.

◇ **Sulev Sommer** on mees saksofonidega. Tema bariton-saksofoni sound paneb vibreerima ka kõige tuimema muusikakuulaja!

◇ **Eno Kollom** löökpillidel on meie süda ja kell, mis kuulub kahtlemata maailma kvaliteetsemate brändimärkide hulka. Tiksub täpselt ja turvaliselt. Sekka poetab peoga üllatusi!

Kontserdisarja järgmised kontserdid

◇ 15. oktoober - soolokontsert, klassikalise kitarrimuusikat esitab kitarrist Vahur Kubja.

◇ 26. november - plokk-flöödiainsambel Cantores Vagantes, kavas renessansiajastu kaunimad šansoonid ja madrigalid.

◇ 3. detsember - lõppkontsert.

Meeleolukas ülevaade huvitegevusest Saue linnas

Kristi Kruus
Noortekeskuse juhataja

Teadmistepäevale eelneval laupäeval avanes kõikidel sauelastel võimalus tutvuda mitmekülgsete huvitegevuse võimalustega Saue linnas.

Noortekeskuses tutvustasid lisaks noortekeskuse huviringidele vaba aja veetmise võimalusi ka Saue Huvikeskus ja Saue Gümnaasium. Lisaks olid oma tegevusi näitama tulnud Saue Taekwondoklubi, Kristjan Palusalu Maadluskool, JJ Street Saue, judoklubi Aitado ja Saue Mängukool.

Infopäev oli meeleolukas ja informatiivne. Ukse peal tervitasid saabujaid noortekeskuse administraator

Saue Noortekeskuses saab õppida ka trummari ametit. Foto: Siiri Raagmets

Maaris ja juhataja **Kristi**. Vajaduse ja soovi korral suunasime saabujad kohe

edasi neid huvitavate ringide juurde. Oli külalisi, kes teadsid täpselt, missugusesse

ringi tahavad registreeruda, oli ka neid, kes eelistasid enne kõikidele võimalustele tiiru peale teha ja alles seejärel tegid valikud. Hea oli, et kõik huvitegevuse pakkujad olid koondunud ühte kohta: see andis lapsevanematele ja lastele võimaluse saada kogu info samal ajal ühest kohast.

Rõõm on tõdeda, et Saue noortel on alanud hooajal väga head võimalused mitmekülgseks ja arendavaks vaba aja sisustamiseks.

Saue Noortekeskuses saab tegeleda show- ja tänavatantsuga, kunsti ja käsitööga, judo ja taekwondoga, õppida trummari või diskori ametit, käia matkadel ning kuuluda tüdrukute klubisse.

Saue Huvikeskuses toimivad showgrupp Vikerkaar, erinevad meisterdamise ja joonistamise ringid, käsitöö- ja puutööringid ning skulptuuri ja pisiplastika ring. Lisaks kuuluvad huvikeskuse alla ka erinevad spordiklubid: male, korvpall, jalgpall, võrkpall, karate, ujumine, vibulaskmine, tennis ja kergetõustik.

Saue Gümnaasium pakub lisaks igapäevasele õppetööle huvitegevuse võimalusi. Nii toimivad seal robotikaring, kunstiring, näitering, käsitööring, erinevad lastekoorid, kodutütred, noorkotkad ja rahvatantsurühmad,

Rohkem infot huviringide kohta leiab kõikide nimetatud asutuste kodulehtedelt.

Huvikeskuse ringides on veel vabu kohti

ÕPILASTELE

- ◇ **Showgrupp Vikerkaar-Saue**, juhendaja Elo-Marika Kongo. Tantsutrennid esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 16.00-20.00 Saue kooli saalis. Võtame vastu uusi tantsijaid.
- Saue huvikeskuse kunstistuudio**
- ◇ **Meisterdamine**, õpetaja Made Kaares. Teisipäeviti kell 12.15-13.30 või 13.30-15.00 Saue Gümnaasiumi keldrikorral Saue Huvikeskuse keraamika töötoas. Meisterdatakse erinevatest materjalidest: savi, kips, puu, papp, paber, vill ja looduslikud materjalid.
- ◇ **Meisterdamine** (algklasside õpilastele), õpetaja Evelin Voksepp. Kolmapäeviti kell 12.15-13.30 või 13.30-15.00 Saue Huvikeskuse keraamika töötoas, oktoobrist

uues kunstiklassis. Õpime kasutama erinevaid materjale, tehnikaid ja töövõtteid. Õpime loometöö nutikaid ja keskkonnasõbralikke lahendusi. Valmistame endale, perele ja sõpradele kingitusi.

- ◇ **Joonistamine ja maalimine**, õpetaja Virve Laan. Alates 13. septembrist reedeti 12.15-13.45 või 14.00-15.30 keldrikorral keraamika töötoas, oktoobrist uues kunstiklassis. Õpime joonistama erinevate vahenditega, maalime akvarelli ja kattevärvidega, kujundame pilte, postkaarte, plakateid ja katsetame mitmesuguseid kõrgrükitehnikaid erinevatel materjalidel.
- ◇ **Male**, treener Valjo Rattasep. Alates 2. oktoobrist kolmapäeviti, reedeti kell 15.15.

Ringidesse registreerimine Saue Huvikeskuses - ruum 124 Saue Gümnaasiumi I korrusel. Telefon 6595009, e-post huvikeskus@saue.ee, www.huvikeskus.saue.ee.

TÄISKASVANUTELE

- ◇ **Line tants algajatele**. Juhendaja Kaie Seger. Trennid toimuvad pühapäeviti kell 18.30 Saue koolimajas.
- ◇ **Rahvatants** - Saue Simmajad segarühm ja naisrühm. Juhendaja Ulvi Mägi. Info Kalev Israel, telefon 5078758.
- ◇ **Rahvatants** - Saue Kägara naisrühm. Juhendaja Elena Kalbus, telefon 51944767.
- ◇ **Rahvamuusika ansambel Saue Kapell**. Juhendaja Reet Jürgens, telefon 5223635.
- ◇ **Saue Segakoor**. Dirigent Elviira Alamaa, telefon 5225359.

- ◇ **Keraamika täiskasvanutele**. Juhendaja Virve Laan. Teisipäeviti 18.30- 21.00 Saue Gümnaasiumis keldrikorral keraamikaruumis.
- ◇ **Tekstiil ja taaskasutus täiskasvanutele**. Juhendaja Evelin Voksepp. Kolmapäeviti kell 18.00-20.00 Saue Huvikeskuse uues kunstiklassis. 2. oktoobril algab kahekuuline kursus, kus tutvutakse jaapanipärase kangavärvimise tehnikaga Shibori. Selles tehnikas saab mustri kangale tekitada voltimise, kortsutamise, õblemise ja sõlmimise teel. Shibori tehnika pakub suurepäraseid võimalusi valmistada endale ainulaadseid rõivaid, kodulekstiile ja kombineerida

tehnikat muude kangastega. Iga ese on ainulaadne. Vajalik eelregistreerimine.

- ◇ **Joonistamise kursus täiskasvanutele**. Juhendaja Virve Laan. Kursus toimub alates 3. oktoobrist neljapäeviti kell 18.30 -21.00 Saue Huvikeskuse uues kunstiklassis. Õpime joonistama maastikke, esemeid, kujutama ruumilisust. Pöörame tähelepanu heletumedusele ja kontrastsusele. Harjutame erineva joonekasutuse abil edasi andma materjali iseloomu. Urime pintslit ja pliitsi abil inimese proportsioone. Skitseerime üksteist ja võimalusel ka modelli. Tutvume erinevate joonistusvahenditega ja katsetame nende võimalusi. Vajalik eelregistreerimine.

- ◇ **Portselanmaal**. Juhendaja Virve Laan. Alates 4. novembrist esmaspäeviti kell 18.30 -20.00. Maalida saab lauanõusid ja kähkelplaate. Kasutame pesukindlaid värve ja lüstrit. Põletus kuni 850 kraadi. Oodatud on kõik, kes soovivad endale või kingituseks valmistada omanäolisi tarbeesemeid. Töövõtted omandab kiiresti, kasutada saab ka šabloone. Meil on olemas vajalikud värvid ja töövahendid, valik kruuse ja taldrikuid. Võib tulla ka oma nõudega. Nõud peavad olema portselanist või fajansist, uued, kasutamata.

Kõikidesse huviringidesse on vajalik eelregistreerimine, telefon 6595009, e-post huvikeskus@saue.ee.

Huvitegevuse võimalused Saue Noortekeskuses

<p>JJ-Street: esmaspäev 17:00 (algajad) 18:00 (keskaste) kolmapäev 17:00 (algajad) reede 18:00 (keskaste) Juhendavad Birgit Veski ja Marianne Leibur</p>	<p>Automudelismiklubi: neljapäev 18:00 Juhendab Tõnis Lattik 15€/kuus</p>	<p>DJ-klubi: reedeti kell 18:00 Juhendab Rene Kolon 10€/kuus</p>
<p>Showtants: esmaspäev 15:00 (väikesed), 16:00 (suured), 19:00 (keskmised) teisipäev 15:00 (väikesed), 16:00 (suured), 17:00 (keskmised) Juhendab Tiina-Riin Uulma 10€/kuus</p>	<p>Matkaklubi: 1 x kuus nädalavahetusel Juhendab Üllar Pöld 10€/kuus</p>	<p>Käsitööring: teisipäev 15:00 Juhendab Astrid Mihelson 7€/kuus</p>
<p>Tüdrukute klubi: esmaspäev 15:00 Juhendab Karita Aruksaar 7€/kuus</p>	<p>Kunstiring: kolmapäeviti kell 15:00 ja 17:00 Juhendab Monika Liiv 10€/kuus</p>	<p>Taekwondo: esmaspäev 17:00 Little Tigers 18:00 Junior Tigers kolmapäev 17:00 Little Tigers 18:00 Junior Tigers 19:00 Adults reede 17:00 Little Tigers 18:00 Junior Tigers 19:00 Adults</p>
<p>Trummiklubi: teisipäev 18:00 Juhendab Jan Pillav 7€/kuus</p>		

Info ja registreerimine: noortekeskus@saue.ee
Telefonidel: 6091597, 6091587, 53911611

Viis riiki Saue, sõpruslinnade noorte koostöö sai tugeva alguse

Maria Liiv
Projektijuht

Saue Noortekeskuse rahvusvahelises noortevahetusprojektis „Health is Wealth» („Tervis on rikkus») osales 23.-30. augustini 28 noort viiest riigist, nende seas kuus Saue linnast.

Osalejad vanuses 16-21 eluaastat olid pärit Saue linnast ja Saue sõpruslinnadest: Inčukalns Lätis, Montemarciano Itaalias, Quincy-sous-Senart Prantsusmaal ja Sollentuna Rootsis. Neid toetasid ja abistasid grupijuhid.

Rahvusvaheline projekt, mida rahastas programm Euroopa Noored, andis osavõtjatele ainulaadse võimaluse üksteist paremini tundma õppida ja leida uusi sõpru eri keele- ja kultuuritaustaga noorte seast.

„Health is Wealth“ keskenud noore inimese harmoonilise arengu toetamisele, andis mittemaalse õppe kaudu informatsiooni tervise eri valdkondadest ja suurendas teadlikkust tervislikest valikutest. Noortevahetus võimaldas koguda teadmisi iseendast, enda ja eakaaslaste tervisest ning valikutest, aga andis ka võrdlusmomentide teiste Euroopa riikidega.

Projektinädala jooksul toimusid erinevad tegevused: tervist mõjutavate eluvaldkondade ja tervisliku elustiili teemalised arutelud, praktilised keraamika-, taaskasutus-, muusika-, tantsu- ja elustiilitöötoad; „kultuuride telk“ ja vestlusring kohaliku elanikkonnaga ning osalemine Saue linna juubelipidustustel; sportlikud ja seikluskasvatustlikud mängud; kultuuride õhtu, vabaloominguõhtu, kollaažide ja tortide meisterdamine; fotomäng Tallinna vanalinnas; kahepäevane matk Pakri poolsaarel, lõkkeõhtu ja mitmed teised vahvad tegevused. Toimunu eesmärk ühelt poolt oli suunata noori aktiivtegevustele, töötubade ning diskussioonide kaudu tervislikumate ja keskkonnasõbralikumate valikute

Sõprus ei tunne riigipiire. Pariisis elav Abdou (vasakul) nägi esimest korda tähistaevast ja langevaid tähti. Pildil koos Ksenija ja Viktorijaga. Foto: Maria Liiv

poole. Teisalt andis tegevusprogramm võimalusi nõuannete ja õpitu praktikas rakendamiseks. Projekti lõppedes jõuti ühise arusaamiseni: kui otsustame tervete eluviiside kasuks kõigis tervise valdkondades, tuleb rikkus meie juurde iseenesest.

Nädala jooksul toimus palju ilusat ja liigutavat: avastati neid häid jooni ja andeid, mida ei teatudki varem enesel olevat, murti stereotüüpe, ületati hirme, õpiti tundma erinevaid kombeid, keeli, harjumusi, kultuuri ning kogeti mitmeidki asju elus esimest korda.

Pariisis elav Abdou nägi esimest korda tähistaevast ja langevaid tähti. Eesti poisid õppisid tundma ja sõbrunesid islamiusuliste noortega. Rootsi ja Prantsusmaa noored matkasid, tegid lõkkel süüa ja magasid telgis esimest korda elus ning itaallased ja prantslased ujusid esmakordselt augustikuises Läänemeres.

Projekt andis sõpruslinnade noortele võimaluse kohtuda ning jättis neisse nii sügava jälje, et tekitas osalejates soovi taolisi projekte ka edaspidi ellu viia. Näitena planeerivad Saue noored juba järgmist külaskäiku Sollentunasse ja seda omaalgatuslikult ilma ühegi projekti toetuseta!

On hea meel, et linnadevaheline sõprus on liikunud nüüd ka noorte tasandile. Täna

Saue noored vasakult: Kert, Clen Cristo, Maria, Jaan, Timo, Ben ja Karl. Foto: Kristi Kruus

kõiki, kes noortevahetuse edukale toimimisele kaasa aitavad!

Facebookis on veebi- ja fotoblogi noortevahetusest, kus kõigil on võimalik tutvuda projektitegevuste ja tulemustega (<https://www.facebook.com/healthiswealth2013>)

Projekti toetas rahaliselt Euroopa Komisjon. Publikatsiooni sisu peegeldab autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei ole vastutav selles sisalduva informatsiooni kasutamise eest.

Rootsi ja Prantsusmaa noored matkasid, tegid lõkkel süüa ja magasid telgis või hoopis lõkke ümber esimest korda elus. Foto: Maria Liiv

Saue noorte uued sõbrad Itaaliast Montemarcianost. Foto: Maria Liiv

LAPSE SÜNNIPÄEV TULEMAS?
KOOSOLEKUKS VAJA RUUMI?
KLIENDIGA KOHTUMISEKS VAJA PRIVAATSET RUUMI?
VAJAD KOHTA OMA HOBIGA TEGELEMISEKS?
TAHAD KORRALDADA KOOLITUSE, NÄITUSE VÕI PEO?

SAUE
NOORTEKESKUSES
SAAB RENTIDA RUUME

VAATA LÄHEMALT:
www.sauenoordekeskus.ee/et/tegevused/ruumid

Saue Gümnaasiumi esimesed klassid 2013

Esimese koolipäev, september 2013 Saue Gümnaasium

1.a klass

Aleksander Ader, Leela Mia Auväart, Daniel Bakler, Eloura Charles, Lysette Heinsalu, Edward Horuženko, Tessa Iljas, Kaspar Kenno Kink, Hendrik Kookmaa, Kristin Emili Kõrge, Kaspar Kärner, Rico Laanisto, Liis-Marleen Linn, Herzi Lootsar, Gloria Põllu, Kevin Schmiedeberg, Markus Kusti Sonist, Andri Tamm, Artur Tammist, Simon Tihvan, Tiit-Villem Toomingas, Timo Toomits, Hanna Ly Vester. Klassijuhataja Anu Lauri

Esimese koolipäev, september 2013 Saue Gümnaasium

1.b klass

Erik Elias, Thor Härm, Jaan Erik Jundas, Robin Kosk, Randel Kõlu, Kertu Käosaar, Crislyn Laks, Henri Lumi, Pert Rene Mätlik, Uko Nõulik, Marten Ojapõld, Marko Orastu, Tristan Paas, Laura Pesti, Brigitta Ploom, Mattias Reisman, Fred Erik Sarna, Hanna-Liisa Stroo, Merit Telliskivi, Hugo Pepe Uustalu. Klassijuhataja Anu Vananurm

Esimese koolipäev, september 2013 Saue Gümnaasium

1.c klass

Ragnar Aasjärv, Karoliina Eerme, Roland Eigi, Ruudi Jõgisman, Marleen Kask, Märten Kohl, Ander Kornel, Kert-Markus Kõivoste, Mirtel Kõluvere, Karl Kristjan Lillepea, Kerto Lips, Romet Morell, Romet Posti, Arabella Reisberg, Laura-Liis Saluri, Laura Liisa Sillar, German Tambrikas, Keiti Tammsaar, Laura Toomsalu, Jasper Toots, Max Velsberg, Mati Vettner. Klassijuhataja Hellen Floren

Esimese koolipäev, september 2013 Saue Gümnaasium

1.d klass

Annamai Arro, Carl Ciaran Eesoja, Cyrus Benjamin Gilani, Henri Isok, Kirke Kuusk, Ott-Kaarel Kümnik, Kenneth Leonard, Harli Menne, Agnes Ots, Berit Pihlak, Martti Pillov, Mathias Pruus, Kermo Rea, Martin Riimaa, Hendrik Rohtoja, Ott Tihvan, Joosep Tomingas, Triin Trampark, Merili Vaiknurum, Lilian Marie Vierland, Eva Vlassova. Klassijuhataja Lea Mändla Fotod: Raimond Roobärg

Valmar Kaur - Harjumaa aasta õpetaja 2013

Saue Sõna

Tänavu pälvidvad Harjumaa aasta õpetaja tiitli üheksa õpetajat, kes töötavad erinevates Harjumaa koolides. Nende seas Saue Gümnaasiumi töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja **Valmar Kaur**, kes otsustati esitada ka vabariiklikul tasandil tunnustamiseks. Palju õnne!

Harjumaa aasta õpetajate tunnustusüritus toimub 3. oktoobril rahvusooperis Estonia.

Aasta õpetaja tiitlit antakse välja 19. korda, sellega tunnustamise eesmärk on tõsta esile ja tutvustada üldsusele enim kolleegide, õpilaste ja ka las-

tevanemate poolehoidu võitnud õpetajaid, haridusasutuste juhte ja teisi haridustöötajaid, kelle töö ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud noorte kujunemisele mitmekülgsest arenenud isiksusteks ning positiivselt mõjutanud haridusasutuse, piirkonna ja Eesti elu laiemalt.

Harjumaa aasta õpetaja konkursile nominentide esitamise õigus oli kõigil Harjumaa haridusasutustel. Tiitli saajad valis välja Harju maavanema moodustatud konkursikomisjon, kuhu kuuluvad Harjumaa Omavalitsuste Liidu, Harjumaa Haridustöötajate Liidu ja Harju Maavalitsuse esindajad.

Saue Gümnaasiumi koolirahu leping

Soovides, et ka 2013.-2014. õppeaastal valitseks meie Saue Gümnaasiumis tõine ja sõbralik meeleolu ning õpilaste ja õpetajate koostöö tugineks üksteisemõistmisele ja usaldusele, lepime kokku järgnevas:

- ◇ me märkame, kuulame ja tunnustame üksteist;
- ◇ oleme sallivad, hoiame kokku ja aitame üksteist;
- ◇ hoidume vägivallast ja meelemürkidest - kool peab olema turvaline ja sõbralik paik;
- ◇ teeme koostööd ja osaleme aktiivselt koolielus;
- ◇ armastame õppimist ja õpetamist.

Koolirahu lepingu allkirjastasid 2. septembri aktusel gümnaasiumi õpilasesin-

duse juht **Jaana Külüm** ja direktor **Jaan Palumets**. Foto: Sirje Piirsoo

Henn Põlluaas: Õppetöö võib alata

Osa linnapea Henn Põlluaasa kõnest kooliaasta avaaktusel

Kooliaasta esimene päev on äärmiselt oluline ja meelde jääv päev, eriti esimesse klassi astujatele, kellel kõik on uus ja esmakordne. Täna saate te koolimütsid ja muutute koolilasteks. Te näete ja kuulete siin palju uut, saate palju uusi teadmisi ja uusi sõpru. Koolis on tore. Olge tublid ja õppige hästi, siis läheb teil kõik suurepäraselt.

Eriline on see päev ka oma viimast kooliaastat alustavatele abiturientidele, kellel on ees tähtsad valikud tuleviku osas. Ka teie olge tublid, sest eelolevast aastast sõltub teie elus väga palju.

Tänavune kooli algus on veidi teistsugune, kui tavaliselt. Aastatega on õpilaste arv kasvanud ja senine gümnaasiumihoone jäi kitsaks. See tingis

◇ Koolihoone sai 2. septembriks ilusti korda ja õppetöö võis alata. Foto: Sirje Piirsoo

vältimatu vajaduse teha ümber- ja juurdeehitusi, mis lahendaks kerkinud ruumiprobleemid.

Paraku ei ole kõik veel valmis, kuid koolitöö algab sellele vaatamata tavapäraselt ja õigel ajal. Sellest, et osa juurdeehitusest valmib veidi hiljem, on küll kahju, kuid mitte midagi hullu,

ammugi katastroofilist pole. Elus ja ehitustel tuleb ikka probleeme ja ootamatusi ette. Mõni aeg on ehk veidi keerulisem, kuid nagu näete, olemasolev gümnaasium on korras ja ka väga palju uut on juba valmis. Õppetöö võib alata.

Renoveeritud on võimla ja

ujula, ammu väikseks jäänud söökla on ehitatud poole suu-remaks ja avaramaks, õpetajate nõupidamise ruum ja huvikeskuse uued ruumid on valmis. Fuajee pealeehitus kuue klassi ja uue õpetajate toaga valmib ehitaja hinnangul septembri lõpuks ning veidi hiljem ka kooli edelatiib, kuhu tuleb muusikakool, kuus klassi gümnaasiumile ja suur kaldpõrandaga auditoorium. Kokku saab kool juurde umbes 1500 ruutmeetrit. Tööd juurdeehitustel käivad, need on koolist eristatud ja ei sega õppetöö läbiviimist.

Läbi kooli ruumide õpilased ehitusalale ei pääse. Ehitust ümbritseb aed ja seal on 24 tundi ööpäevas mehitatud valve. Palun siiski ka kodudes lastele selgitada, et ehitustandritele minna ei tohi, kuigi seal võib tunduda huvitav ja põnev.

Saue kool areneb ja astub

suure kvalitatiivse hüppe edasi ka kaasaegsete ja moodsate tehniliste võimaluste poolest. Paranevad IT vahendid, lisanduvad puutetundlikud tahvlid, dataprojektorid, 3D printer. Võin kindlalt öelda, et pärast juurdeehituste valmimist saavad nii õpilased kui õpetajad märksa paremaid õpingimused, kui need on meie koolis olnud tänaseni. Selle üle on mul tõeliselt hea meel.

Õeldakse, et hea haridus on edukuse alus. Saue Gümnaasium on alati pakkunud head haridust. Enamik põhikooli lõpetajatest jätkab õpinguid meie gümnaasiumis. Riigiesamite tulemused on Saue aastaid olnud kõrgemad riigi keskmistest. Ülikoolidesse edasiminejate protsent samuti. Saue Gümnaasiumi õpetajad on alati olnud südamega oma töö juures. Lugupeetud lapsevanemad, teie lapsed on heades kätes.

Leerikursus Saue

Marek Roots

EELK Keila Miikaeli koguduse õpetaja

EELK Keila Miikaeli kogudus korraldab sel sügisel leerikursuse Saue.

Mida tähendab leer luterlikus kirikus? Sõna „leer“ tuleb saksa keelest (die Lehre) ja tähendab õppimist. Veel enne viimast maailmasõda oli tavoline, et enamus lapsi viidi kirikusse ristimisele. Kuna see toimus enamasti juba imikueas, oli määravaks ema-isa ja ristivanemate usk. Suureks sirdes läks ristitu leer, et tunnistada juba oma isiklikku usku Jumalasse, kelle nimel teda kord ristiti. Leerionnistamisele eelnes aga õpetus kristliku maailmavaate alustest, millele

oli tol korral taustaks usuline kasvatus kodus ja koolis.

Tänapäeval tulevad leeri enamasti veel ristimata inimesed mitmesuguses vanuses - ristimine toimub siis enne leerionnistamist. Samuti puudub tulijatel sageli igasugune kiriklik taust, mistõttu kõik on uus ja esmakordne. Leeriope kvaliteet peab seepärast olema eriti hea ja läbimõeldud. Ristitud ja leeris käinud inimesest saab kristliku koguduse täieõiguslik liige, kes võib iseseisvalt tulla armulauale, laulatada oma abielu, ristida oma lapsi, olla ise ristivanemaks ning osaleda koguduse juhtorganite valimises ja nende töös.

Leerikursusel käsitletakse järgmisi teemasid: usk Jumalasse, Piibel, kristlik eetika (10

käsku), jumalateenistus, kirikuaasta, sakramendid ja palve, kiriku ajalugu ja tänapäev. Leeritund ei koosne üksnes koguduse õpetaja monoloogist, vaid oodatud on ka osalejate küsimused ja arutelud.

Leerikooli tulija alumine vanusepiir on 15 eluaastat, ülemist piiri pole. Kiriku ja kogudusega liituda pole kunagi liiga hilja - põhiline eeldus on siiras huvi ja valmisolek õppida.

Saue viivad leerikursust läbi Keila Miikaeli koguduse õpetaja **Marek Roots** ja abiõpetaja **Juha Väliaho**. Kursus algab 8. oktoobril kell 18.00 Saue Vabakoguduse ruumides (Saue kirik, Tammetõru 2). Leeripüha jumalateenistus toimub detsembris. Tere tulemast!

Saue esivõistlused mälumängus

Saue Mälumänguklubi juhatus

Jätkuvad Saue võistkondlikud esivõistlused mälumängus „Tammekilb 2013“.

II voor toimub 25. septembril algusega kell 19.00 Saue Gümnaasiumis klassis 310.

Kevadel läbiviidud esimese vooru järel on paremusjärjestus järgmine:

1. Sammas 60 punkti, 2. Tammetark 47 p, 3. Tammetõru 40 p, 4. Ettur 35p, 5-7. SG4, Malemehed ja Noortekeskus 31 p.

Tuletame meelde, et tänavu toimub võistlus kolmes voorus ja lõpliku paremusjärjestuse selgitamisel

läheb arvesse iga võistkonna kahe parema vooru tulemus. Seega on veel kõigil võimalus tulemusi parandada ja uutel võistkondadel viimane aeg võistlusesse lülituda.

Et Saue linnal oli alles värskest 20. sünnipäev, siis selle vooruga püüame anda ka oma osa tähtpäeva jäädvustamisel - kaalukas osa ongi just Saue-teemalistel küsimustel.

Seega pöörake tähelepanu ja kinnistage oma teadmisi kodulinna kohta! Head aju-raginat

Muusikakoolis alustas õpinguid 24 last

Sirje Piirsoo

Muusikakool alustas tänavust, 18. õppeaastat ärevas ootuses: natuke veel ja valmivad päris omad ruumid, mida aastaid oodatud. Uusi õpilasi astus kooli 24, lisaks 0-klass 20 lapsega ja ettevalmistusrühm.

Uudsenä on sellest õppeaastast muusikakoolis osakonnad, igal oma juht. Klaveriosakond juhivad **Elina Seegel**, keelpilli-, akordioni- ja kandleosakonda **Juta Ross**, kitarriosakonda **Iljo Toming**, rütmimuusikaosakonda **Mairo**

Need siis ongi muusikakooli väikesed „rebased“. Fotod: Sirje Piirsoo

Marjamaa, teooriaosakonda **Ulvi Kanter** ning puhkpilli- ja löökpilli osakonda **Sirly Illak**.

Uute õpetajatena alustavad rütmimuusika osakonnas **Janno Toomingas**, kes õpetab löökpille, ning **Holger Marjamaa**, teooria- ja klaveriõpetaja. Juhi abi on **Ruth Pääsuke**.

Muusikakooli direktor **Kristiina Liivik** tõdes aktusel rõõmuga, et kool on jõudnud sellesse ikka, kus esimesed lõpetajad õpetajatena kooli tagasi pöörduvad. Eriti hea meel oli tal selle üle, et nad tagasi tulla tahavad ja piiri taha ei kipu.

Lauri Malsroosile rattaorienteerumise MM-ilt hõbe ja pronks

Saue Sõna

Saue Tammede liige **Lauri Malsroos** tõi rattaorienteerumise (RO) MM-ilt koju hõbemedali sprindis ja pronksi teates. Võistlused toimusid augusti lõpus Rakveres ja selle ümbruses.

RO, inglise keeles *mountain bike orienteering*, on üks Rahvusvahelise Orienteerumisspordi Liidu tunnustatud orienteerumisaladest ja sarnaneb olemuselt tavaorienteerumisele, kuid liikumiseks kasutatakse maastikurattaid. Esmakordselt toimusid rattaorienteerumise maailmameistrivõistlused Fontainebleau's Prantsusmaal. Alates 2004. aastast on maailmameistrivõistlused toimunud igal aastal.

Oma osalemisest, muljetest ka kogemustest MM-il kirjutab Lauri nii: „Osalesin RO MM-il kõigil neljal distantsil. Õnnestus teha kolm suurepäraselt sooritus ja üks hea sõit. Tänu kahele medalile võib kokkuvõtvaks hindeks panna kindlasti viie. Plussi ei lase lisada lühirajal ehk middle distance'il tehtud mõned rumalad otsused ja vead.

Sprint. 27. august, Tapa

Hoolimata ühest sisse lip-sanud 20-sekundilisest veast, tegin elu ühe parima soorituse rattasadulas, tasuks väikese üllatusena hõbemedal.

◇ Saue Tammede liige Lauri Malsroos tuli rattaorienteerumise MM-il hõbedale ja pronksile

◇ Nooremleitnant Lauri Malsroos teenib lennubaasi lennugrupis piloodina. Foto: www.mil.ee

Ideaalse sõidu korral oleks võinud ka kullale konkureerida, mille väljateenitult võitis siiski koondisekaaslane **Tõnis Erm**.

Lühirada ehk middle distance. 28. august, Mõedaku

Kõige tagasihoidlikum sõit MM-il, mille võib siiski korda-

lainuks lugeda, sest 24. koht 93 mehe konkurentsisis pole häbenemist väärt tulemus. Tegin raja esimeses pooles paar eksimust, pluss mõned halvad teevalikud, kuhu kokku kadus hinnanguliselt 2-3 minutit. Rajavalikutel olin ebakindel ka distantsi teises pooles.

Teade. 30. august, Rakvere

Ootused selle päeva ees olid kindlasti kõrged, kuna sama meeskonnaga oleme varem korduvalt olnud esikuuikus ja 2009. aastal Taanis õnnestus võita Euroopa MV hõbemedal. Sõitsin traditsiooniliselt avavahetust, mõningast ebakindlust sisendasid viimastel tiitlivõistlustel tehtud nigelad sooritused. Sel korral oli õnneks kõik teistmoodi.

Hoolimata väikesest ebaõnnest raja alguses, oli sõit ilusti kontrolli all ning õnnestus lõpetada avavahetus liidrina mõnesekundilise eduga hili-sema võitja, Tšehhi ees.

Margus Hallik hoidis meid teises vahetuses ilusti medalikonkurentsisis ja **Tõnis Erm** tõi Eesti võistkonna finišisse 3. kohal.

Viimase vahetuse keskel oli ka kuldmedal veel täiesti püütav, kuid ebasoodsad hajutusvariandid ja eelmistest päevadest sees olnud väsimus ei võimaldanud meie koondise liidril

3. kohast kõrgemal lõpetada. Medal oli siiski igati kordalainud tulemus, seda enam, et MM-ilt pole varem Eesti koondis teate-medalit võitnud. Ühtlasi õnnestus edestada ühte suurfavoriiti Venemaad ja veel mitmeid väga tugevaid koondisi.

Tavarada ehk long distance. 31. august, Valgehobusemäe

Tänu eelmiste päevade tulemustele sain minna üsna pingevabalt sõitma. Tegin väga hea raja alguseosa, tänu millele õnnestus kinni püüda tugev taanlane. Selleks hetkeks püsisin kõrgel, 5.-6. kohal. Raja teise poolega suutsid mõned füüsiliselt tugevamad konkurendid mööduda, kuid lõpetasin siiski enda kohta väga hea 9. kohaga, mis pani ilusa punkti igati kordalainud ja meeldejäävaid tulemusi pakkunud nädalale.

Täna Saue linna ja AS-i Sami, kes toetasid minu osalemist MM-il.“

Kas teadsid et?

Lauri Malsroos on lõpetanud lennuakadeemia kopteripiloodina, kaitseväe erialaohvitseride kursused nooremleitnandina ja teenib alates 2010. aasta sügisest lennubaasi lennugrupis piloodina.

Saue õhtujooksul osales rekordarv jooksjaid, võidutsesid Saue Tammed

Saue Huvikeskuse sporditegevuse juht **Terje Toomingas**

Saue Õhtujooks avas 6. septembril sarja „Saelane liikuma“ seitsmenda hooaja. Jooksust võttis osa rekordarv sportlikke sauelasi, kokku ligi 450 igas vanuses jooksuhuvilist - kõige nooremad neist vaid ühesed ja vanim 83-aastane. Heameel oli näha, et kogu perega jooksust osa võtma tulnud perekondi oli tervelt 26.

Põhidistantsi eel kooli staadionil toimunud lastejooksudel osales kuues erinevas vanusegrupis üle 170 lapse, kel eluaastaid ühest kuni kaheteistkümneni. Läbitud vahemaa pikkus oli 270-1080 meetrit, lapsed olid kiired ja tublid.

Õhtujooksu avas abilinnapea **Jüri Tümanok**, kes selle ka ise edukalt lõpetas. Jooksjad saatis traditsiooniliselt teele Saue Poistekoor. **Elviira Alamaa** juhendamisel kõlas „Poisteklubi“ laul.

Saue Õhtujooksul võidutses

◇ Siiras jooksurõõm silmis säramas – nii tulevased sporditähed sünnivadki

Lõpetab Erkki Aadli, Peeter Pihl lip-sas nii kiirelt mööda, et kaamera ei suutnud häärmata õhtus reageerida

Naiste esikoht kuulus Maris Ternole. Fotod: Sirje Piirsoo

spordiklubi **Saue Tammed**

Kohe pärast starti liidriks tõusnud **Peeter Pihl** võitis jooksu suurepärase ajaga 11.24,0. Teise koha saavutas **Erkki Aadli**, samuti spordiklubist Saue Tammed, edestades kolmandale kohale tulnud **Martin Sagajat** 12,8 sekundiga. Ka naiste kaks esimest kohta kuulusid Saue Tammedele: esikoht **Maris Terno** ajaga 14.08,8, teine **Susan Pihelgas** tulemusena 14.48,7. Kolmanda koha saavutas 2002. aastal sündinud **Stella Reinumägi**.

Jooksjaid ootas koolimajas soe saun ja kontsertsaal. **Birgit Veskiväli** juhendamisel esines tantsugrupp JJ Street, teisena tantsisid Saue Noortekeskuse tüdrukud **Tiina-Riin Uulma** juhendamisel. Trumme põristas **Riho Joonase** käe all Saue Muusikakooli Trummide Ansambel.

Järgnes autasustamine ja loosiauhindade jagamine. Palju õnne võitjatele, suur tänu osavõtjatele! Saue Õhtujooksu 2013 lõpuprotokolliga

saab tutvuda www.huvikeskus.sau.ee.

Koostöös spordiklubiga Saue Tammed toimub sarja „Saelane liikuma“ järgmine etapp 12. oktoobril algusega kell 12.00 Keskuse pargis. Spordiala on orienteerumine. Tule kindlasti, rada on jõukohane kõigile!

Suur tänu kõigile, kes jooksu edukale toimimisele kaasa aitasid: Saue Linnavalitsus, Saue Linnavaraldus, JJ Street, Saue Noortekeskuse tantsugrupp, Saue Muusikakooli Trummide Ansambel, Saue Poistekoor, KT Sport Agentuur, OÜ Roadservice, Goodmark, G4S Eesti, Jüri Tümanok, Sirje Luberg, Lehte Kilp, Siiri Gelkova, Ann Lemnits, Sirje Piirsoo, Birgit Veskiväli, Tiina-Riin Uulma, Elviira Alamaa, Riho Joonase, Jaan Toomingas, Hendri Korju, Kristiina Sekljutskaja ja Iiti-Lee Neuhaus.

Palju õnne, Armand Nagel!

Saue Sõna

Me kõik teame mõnd elurõmsat ja väarikat soliidset vanuses härrasmeest.

See tore härrasmees, kellest siin juttu, on igati tegus, suhtleb sõpradega, osaleb üritustel ja ringide töös, kirjutab nähtust ja tehtust kohalikus lehes. On ärgas ja positiivne ning kannab endas paljude põlvkondade elutarkust ja hoolivust.

Ta on pälvinud 2006. aastal parima vabatahtliku töö tegija tiitli, paistes silma aktiivsuse ja teotahetega nii Saue linna hoogtööpäevadel kui pensionäride ühenduses.

Mis aga kõige toredam - kui see galantne härrasmees daame õnnitleb või tänab tehtud töö ja vaeva eest, ei unusta ta kunagi lilleõit, mis alati harmoneerub ühelt poolt daami iseloomu ning teiselt poolt just selle päeva kostüümi või selle värviga. Mõtlemisainet teile, nooremad mehed ...

Just selline on **Armand Nagel**, kes on Sauel elanud juba 49 aastat, keda Saue Päevakeskus enda raudvaraks nimetab ja kes selle lehenumbri ilmumise aegu tähistab enda 85. sünnipäeva.

Saue Sõna ühineb kõikide õnnitlejate parimate soovidega.

Armand Nagel tänab alati neid, kes tänu väärivad, daame kindlasti lilleõiega meeles pidades. Foto: Sirje Piirsoo

Kellena Te lapsena soovisite saada?

Lapsena soovisin saada kaupluse müüjaks, sest minu isa vend oli Tartus müüja ja erapoe omanik. Võttis mindki lapsena poodi abiks 1945. aastal müüma. Minu unistus ei täitunud, kuna noormehena mõistsin, et see ei sobi mulle.

Kui kaua Te juba Sauel elate?

Sauel elan 49 aastat.

Kui palju ja mis suunas on Saue aastatega muutunud?

Sauetele elama asudes oli Saue kui üks küla. Praeguse Keskuse pargi asemel oli tolal rukkipoold. Nüüd on külast välja arenenud nägus, roheline ja heakorrastatud, igati kaasaegne väikelinn.

Mida Te arvate tänapäeva noortest? Kas nad on rohkem hukas, kui eelmiste põlvkondade noored?

Tänapäeva noored on palju

Terves kehas terve vaim - Armand (vasakul) eelmisel sügisel linna orienteerumismängudel. Foto: Sirje Piirsoo

iseseisvamad, julgemad ja enesekindlamad, ehk ka tänu internetile, kuid ei saa öelda, et nad seepärast hukas oleks rohkem kui varem. Otsustab ikka iga noore iseloom.

Kui saaksite valida ühe looma, kes Teie iseloomu edasi annaks, kelle Te valiksite? Miks just see loom?

Ma valiksin hobuse, sest mul on tulnud elus kokku puutuda suurte raskustega.

Lapsena, 1944, langes mu

vend, kes oli Röpina Aiandustehnikumi õpilane, Sinimägedes. Olgugi, et Ukrainas, kus ta Eesti Leegioni koosseisus ümber piirati, pääses ta 20 mehe seas eluga.

60-aastaselt, kui mu abikaasa oli 59-aastane, kaotas ta - suri infarkti ...

Mis on Teie arvates see, mis hoiab vaimu virge ja inimese teotahelisena?

Vaimu hoiab virge sport - igas eas. Minu eas võimlemine ja ujumine.

Armand Nagel ja Saue Päevakeskus kuuluvad kokku

Liivi Lents

Saue Päevakeskuse juhataja

Ei kujuta ette päevakeskust ilma Armandita ja Armand vaevalt kujutab oma elu ette ilma päevakeskusest.

Kes vähegi Saue Päevakeskusega seotud on, teab kindlasti ka Armand Nagelit. Armand on just see soliidsete ead härrasmees, kellel on alati olnu kohta mõni hea sõna öelda.

Tema, kes igal pool osaleb, paneb igale ettevõtmisel punkti: tänab neid, kes tänu väärivad, kiidab neid, kes kordaminekule kaasa aitavad, ja tunnustab neid, kes osa võtsid.

Vähe sellest, et Armandit jagub ettevõtmistele - tema nobe ja ladus sulg pajatab ka linnalehe veergudel päevakeskuse ning päevakeskusega seotud ühingute ja organisatsioonide tegemistest.

Armand on ise öelnud, et püüab osa võtta kõikidest päevakeskuse ettevõtmistest. Seni on see pea-aegu õnnestunud. Loodame, et see jääbki nii! Palju õnne, Sulle, kallid Armand!

Sauelased Urvaste ja Otepää kandis

Anne-Liis Liivik

Tänavune suvi on olnud kaudis ja soe, seega reisimiseks soodne aeg. 6. augusti päikeselisel hommikul alustasime päevakeskuse seltskonnaga teekonda Sauelt Lõuna-Eesti poole. Meie retke juhtis kogunud giid **Jaan Masing**, kellega Saue reisirahvas poole Eestist juba läbi on sõitnud.

Rõngu Lossimäel

Teekond läks läbi Rapla ja Türi Võrtsjärve poole. Esimene jalasirutus ja veesuplus oli Vaibla rannas, kus tutvusime ka Emajõe lähte külastuskeskusega. Kes soovis, see kohvitas; saime vaadata näitust ja vaatetorni ronida. Edasi sõitsime Rõngu valda. See asub Tartu maakonna edelaosas ja piirneb

läänest Võrtsjärvega. Vallas asuvad muuhulgas ettevõtted Rõngu Mahl ja Waide hotell.

Rõngu alevikust kaks kilomeetrit loodesse jääb Lossimägi, kus asub Rõngu vasallilinnus. See hävitati juba keskajal. Enamik lossi varemetest ei ulatu kõrgemale maapinnast. Säilinud on umbes veerandsajameetrine lõik idakülje välismüürist, kus asub ka peavärava ava.

Lossimäe varemed konserveeriti 2009. aastal ja neid ümbritseb 12-hektarine park ilusate võimsate tammede, lehiste ja teiste põlispuudega. Pargis asub ka mälestussammas muusik Stella Pahapillile (1920, Tallinn-2007, Toronto), kes kinkis Lossimäe pargi valla rahvale.

Rõngu mõisas elanud kirjutaja Franz Bonniuse ja Rannu lossiemanda Barbara von

Tisenhuseni traagiline armulugu on inspireerinud kirjanik Aino Kallase (1878-1956) kirjutama pikema novelli „Barbara von Tisenhusen“.

Suure-Rõngu lossiks hüütud kahekordne kivist härrasemaja hävis 1917 ja asendati ühekordse puuehitusega. Lossimäel on näha mõisahäärberi ja abihoonete vundamendid.

Kuulsas Sangaste lossis

Meie reis viis edasi krahv Bergi hauale. Krahv Friedrich Berg (1845-1938) oli baltisaksa päritolu Liivimaa suurpõllumees, sordi- ja tõuaretaja, leidur, Sangaste lossi ehitaja.

Oma teekonnal külastasimegi uhket Sangaste lossi. Hoone projekteeris arhitekt Otto Hippius 1874. aastal. On arvamusi, et ta kopeeris

peaaegu täpselt kuulsa inglise Windsori lossi arhitektuuri. Ehitus kestis 1879-1881 ja ehitusmeister oli F. Maag.

Legendi järgi võlgneb loss oma olemasolu krahv Friedrich Bergile noorpõlves osaks saanud solvangule. Nimelt olevat ta Inglismaal ühe krahvi tüdruku kosida püüdes saanud loodetud äiapalt vastuse: „Mina oma tüdruku metslasele Venemaalt ei anna!“

Lossil on 168 akent ja 99 ruumi, kuna ehitusaegse reeglite järgi võis ainult tsaarile kuuluvatel hoonetel olla üle 100 ruumi. Ümberehituste käigus on ruumide arv tänapäevaks tõusnud 149-ni. Lossi ehitamiseks kulus 1 450 000 tellist.

Täna tegutseb loss hotelli ja restoranina ning on populaarne pulma- ja peokoht. Lõunat pakuti meile lossi restoranis.

Edasi sõitsime Kobela kaudu Antsla linnakesse ja seal edasi juba Vana-Antslasse. Antslas peetakse igal aastal Hauka laata, mis on pika traditsiooniga Eesti suurim erinevate kaupmeeste ja klientide kokkutulek. Otsisime üles ka kunagise uhke Uue-Antsla mõisaaseme, paljandid ja allikad.

Urvaste valla turismiobjektidest on tuntumad üks Eesti jämedamaid tammesid Tamme-Lauri tamm, mida oletatavasti on kujutatud ka taasiseseisvumise järgse Eesti kümnekronisel rahatähel, kunstnik Edgar Valteri teemapark Pokumaa, üle 10 km pikk Urvaste ürgorg ja 7 km pikk Keema org ning Uue-Antslasse rajatud liikluslinn. Vallas tegutseb mitu turismitalu, sh temaatiline Uhtjärve Ürgoru Nõiariik. Viimases me ööbisimegi (järgneb).

Lapse mängu olulisus

Pirko Raichmann
Kalli-Kalli Lastehoiu juhataja

Olete ehk kuulnud, kuidas tänapäeval kurdetakse, et lapsed ei oska enam mängida. Mis on aga „mäng“ ja kui oluline on see lapse arengule?

Väga oluline. Mängu läbi õpivad lapsed tundma ennast ja teisi inimesi enda ümber, tunnetavad maailma ja õpivad, kuidas asjad ilmas käivad. Mäng on loomulik viis, kuidas avastada ja uurida. Mängides õpivad ja praktiseerivad lapsed oskusi, mida nad kasutavad edasises elus. Mängu eesmärk ei tohiks olla teenida mingit autasu või saavutada lõpptulemust. Mäng on igasugune käitumine, mis on ise vabalt valitud ja enda poolt juhitud. Ideaalis valib laps ise, millal, millega ja kuidas mängida ning see võiks olla vanema poolt lubatud minimaalse vahelesegamiseta ja juhendamiseta (arvestades muidugi lapse ja teiste ohutust) ning nii kaua kui võimalik.

Ole ettevaatlik mida sa õpetad, see võib segada seda, mida nad õpivad (Magda Gerber)

Armastavad lapsevanemad võivad segada arengu protsessi, öeldes ja näidates lapsele, kuidas mängida. Näiteks, kui sa näitad lapsele, kuidas kasutada värvipintslit, siis ei ole see sama, kui pannes välja värvipintslit ja lasta tal ise avastada selle otstarve. Võib ju küsida, mis selles halba on, kui ma näitan, kuidas õigesti värvipintslit kasutada. See lühendab lapse avastust, vähendab loomingulisust ja kui talle väga sageli näidata, kuidas „õigesti mängida“, võib kustutada usu endasse, soovi olla aktiivne avastaja ning tahte ja võime lahendada asju ise. Lapsed tulevad ruttu lapsevanemaid otsima, kes näitaks või ütleks, kuidas „õigesti mängida“ ja isegi paluvad enda eest mängida.

Üks näide. Plastiliin on materjal, mis annab lõpmatuid võimalusi loominguliseks avastamiseks. Kui sa annad 2-aastasele plastiliini kätte ja ei midagi muud, võid rahulikult maha istuda ja jälgida, kuidas laps mängib rõõmsalt pikka aega plastiliini patsutades, sikutades, rullides jne. Lõpuks, kui lapsel on olnud võimalus avastada plastiliini sedasi mitu nädalat või

kuud, hakkab ta plastiliinist „asju“ tegema. Aga kui sa segad vahele ja hakkad talle näitama, kuidas teha plastiliinist loomi, kaotab ta kiiresti huvi ise avastamise vastu. Loomulikult - kuna ta ei ole jõudnud veel sellesse ikka, et oleks võimeline ise loomi meisterdama, palub ta teil endale loomi teha. Aga kes nüüd mängib?

Kui sa õpetad lapsele midagi, võtad sa talt igaveseks ära võimuse see ise avastada (Jean Piaget)

Mis roll on siis vanemal või õpetajal? Vanema roll on luua ümbritsev keskkond, mis kutsub mängima ja lubab lapsel

osalemise jne.

See, kuidas laps mängides käitub, on seotud lapse hilisema toimetulekuga elus (Rudolf Steiner)

Uuringust selgus, et lastevanemate arvamused on sisemises vastuolus mängulise käitumise iseloomu osas. Näiteks soovivad vanemad, et laps mängiks aktiivselt. Samas ei soosinud jooksmist, hüppamist, turnimist, mis lapse tegevusega paratamatult kaasas käib, vaid eelistavad vaimset aktiivsust. Siin on näha ohumärke: soov lapse tegevust maha suruda või muuta, mis võib kaasa tuua ka lapse heade emotsioonide kehva väljendamisokuse.

tiivseid oskusi nagu näiteks probleemide lahendamine. Aastatepikkused uuringud kinnitavad, et lapse tugev uudishimu juhib neid arendama oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi iseisvalt, läbi avastamise – ehk siis läbi mängu.

Lugesin hiljuti artiklit, kus võrreldi lasteaeda ja lastehoidu ning lastehoiu miinuseks toodi välja, et see ei pea lähtuma riiklikust õppekavast. Kas see on aga tingimata halb? Arvan, et just tänu sellele saavad lapsed lastehoius nautida rohkem arendavat mängu ja kasvatajad saavad tegevustesse loomingu-

Hubane ja kodune, lapsesõbraliku siseviimistluse ja -kujunduse ning mudilastele põnevat ja arendavat tegevust pakkuva sisustusega Kalli-Kalli Lastehoid alustas tegevust 2011. aasta detsembris. Pärast 2012. aasta suvel toimunud ruumide ümberehitust pakub Kalli-Kalli vanemate rõõmuks lastehoiuteenust 20 lapsele Lastehoid asub Vana-Keila maanteel umbtäna lõpus metsaäärses eramajas - vaikne piirkond, roheline. Suvel on hea pöös all kükitades valminud sõstraid pugida - täitsa nagu maal vanaema juures. www.kallikalli.eu

Kalli-Kalli Lastehoiu mudilased mänguhoos. Foto: Kalli-Kalli Lastehoid

avastada ning eksperimenteerida, nii nagu ta süda kutsub, mitte näidata ette, kuidas seda peaks tegema. Kui laps mängib, siis ta mitte ainult ei õpi, vaid ta õpib, kuidas õppida.

Lasteaialapse peamine õppimis- ja arenemisvahend peaks olema mäng. Mängima ei saa sundida.

Eesti ühes lasteaias tehti uuring. Vanemate hinnanguid analüüsid ilmnes, et kui nooremate vanusegruppide laste vanemad soovivad laste mängimist, siis suuremate laste vanemad näeksid neid meelsamini tegemas midagi muud, mistõttu võib arvata, et kodus eelistatakse lapsega pigem tõsisemaid tegevusi, nagu lugema ja arutama õppimine, erinevates huviringides

Lapsevanemate soovid olid tugevas negatiivses korrelatsioonis laste välismänguga, mis tähendab, et lapsevanemate ootused oma lastele on, hoolimata tegelikkusest, väga kõrged, tekitades küsimuse, kas ja kuidas last nendele ootustele vastavaks „treenitakse“ ja mismoodi see mõjutab lapse edaspidi olekut. Fakt on see, et mida tõsisemalt haarab lapsevanem ohjad ja hakkab last tulevikuks ette valmistama läbi tõsise õppe- ja käitumisprogrammi, seda kiiremini kaob lapsest mängulisus ja kannatab sotsiaalne areng.

Mäng on ülioluline selleks, et oleksime sotsiaalselt kohanevad, saades hakkama stressiga ja arendades kogni-

lsemalt läheneda. Tänapäeva suund on alustada koolisuguse õppimisega ikka varem ja varem. Paljud lapsevanemad kardavad, et vastasel juhul ei

ole nende laps edukas. Lapsevanema kõige suurem hirm võiks aga olla, et mu laps ei õpi, kuidas olla õnnelik selle valikuga, mis ta elus teeb.

Harjumaa otsib tervisetegijaid

Esmakordselt annab Harjumaa tervisenõukogu välja tiitli „Harjumaa Tervisetegija“. Soovime tunnustada inimesi, kes oma tööalase või ühiskondliku tegevusega on olnud eeskujuks ning panustanud silmapaistvalt harjumaa laste tervise parendamisse ja väärtustamisse paikkonna tasandil.

Avaldusi ootame 1. oktoobriks Harju Maavalitsuse Tervisetoa nimele aadressil Roosikrantsi 12, 15077 Tallinn või e-posti aadressil nele.kunder@mv.harju.ee.

Statuudi ja avalduse vormi leiata Harju Maavalitsuse kodulehelt aadressil <https://harju.maavalitsus.ee/et/harjumaa-tervisetegija1>

LC Saue korraldas Saue linna aastapäevapeol loterii

Aidu Ots
LC SAUE pressisekretär

Järjekordne Saue linna sünnipäev, juba kahekümnend, koondas hulgaliselt rahvast 24. augustil Keskuse parki. LC Saue valmistas selleks päevaks ette heategevusloterii, mille kordaminekuks annetasid Saue linna asutused ja ettevõtted hulgaliselt hinnalisi esemeid. Peavõit oli jalgratas.

Kõigi LC Saue liikmete poolt suurim tänu annetajatele, samuti õnneloosimises osalejatele. Tänu teile õnnestus loterii. Selle käigus kogutud vahendid lähevad Saue laste abistamise fondi. Nii nagu särastunud lapsed alustavad uut õppeaastat, nii sai ka lionsite uus tegevusaasta ilusa sujuva eelstardi.

Heategevusloterii ettevalmistustoimkonnas olid toimkonna juht Ants Torim ning lionsid Urmas Paisnik, Tõnu Kumari, Paul Leomar, Aado Liblikmann, Jaan Suder, Jaan Kalbus, Mati Riimaa, Aivar Kodumäe ja president Meelis Telliskivi.

LC Saue kuulub rahvusva-

LC Saue heategevusloterii toimikond oli Saue sünnipäeval usinalt ametis. Foto: Daniel Märtnmaa

helise lions klubide organisatsiooni Eesti piirkonna D 120 koosseisu. Lionseid on Eesti

piirkonnas 1300, klubisid 62. Maailmas on lionsite arv 1,35 miljonit ja kogu klubide arv 46

tuhat. Lionsklubisse LC Saue koondunud meeste ühissoov on aidata inimesi.

LC Saue tänab

Jalgratta soetamiseks annetasid vahendeid Plekliisu OÜ, Mainsten OÜ, Top Marine OÜ, Rekara Ehitus OÜ, Eritex Invest OÜ, Kulu-kaubandus OÜ, Erato OÜ ja Traktoriäri OÜ.

Annetustega aitasid loterii kordaminekuks kaasa Saue Linnavalitsus, Saue Linnavalitsus, Saue Linnavalitsus, Sanita Maria AS, Fors MV AS, Arco AR AS, Saue Huvikeskus, Saue Päevakeskus, Saue Gümnaasium, Elves OÜ, Endoore OÜ, Oilikom Autokeskus, Adven AS, Autokate OÜ, Hörmann Eesti OÜ, Keila Tarbijate Ühistu, Malldisain OÜ, Mira Ehitusmaterjalid OÜ, Remoluft AS, Samesti Metall OÜ, Saue Auto AS, Saue mõis, LC Saue, Talokaivo OÜ, Balsnack AS, Mini-Maksi OÜ, Toode AS, Wavin Estonia OÜ, Rotos Kaubanduse OÜ, Springmar OÜ, Olerex AS, Hansadoor OÜ, Sami AS, Remoreks OÜ, Harju Elekter AS, Estomar OÜ, Aisiko OÜ ja Maxima Eesti OÜ.

HEAK on ettevõtjale abiks

Raul Kaldre
Ettevõtluskonsultant

Mis on ettevõtlusvaldkonnas toimumas, mida uut? Algab Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse (HEAK) arvult juba 19. tegutsemisügis.

Nõustame tasuta ettevõtlusega alustamise, äriplaanide koostamise, finantsprognoside planeerimise, erinevate ettevõtlustoetuste ja paljude muude ettevõtlusega seotud tegevuste osas. Erinevalt varasemast on HEAK-il märgatavalt suurem roll alustava ettevõtja starditoetuse menetlemisel (www.heak.ee/ettevotjale).

Alustavale ja potentsiaalsele ettevõtjale tuleb sügis-talvisel hooajal neli eestikeelset baaskoolitust, mis annavad põhitadmised ettevõtlusest. Venekeelseid koolitusi on kaks, neist esimene 1. oktoobril. Kursusel töötavad õppurid välja äriplaani ja lõpus on selle kaitsmine (www.heak.ee/koolitused-ettevotjale).

Tegutsevad ettevõtted saavad meilt abi ekspordi, turunduse, müügi, raamatupidamise jm valdkondades. Pärast suvist pausi jätkab Harjumaa Ettevõtjate Mentorklubi ning toimuvad Harjumaa naisettevõtjate kokkusaamised-kogemuste-

vahetused. Septembris loodame viia mitmed Harjumaa ettevõtjad Tampere toimuvale allhanke messile, talvel metallivaldkonna ettevõtte tutvuma ning koostöökontakte leidma Taani, Rootsi ja Soome ettevõtetega. Ootame Harjumaa ettevõtjaid liituma ja huvi üles näitama.

HEAK juhtimisel on koostöös Harjumaa Omavalitsuste Liiduga ettevalmistamisel Harjumaa ettevõtlus- ja investeerimiskeskonda tutvustav, investorootuses objekte, investeerimisvõimalusi ning ettevõtjate kapitalivajadusi vahendav veebiportaal.

Neljandat hooaega on HEAK osalemas noorteprogrammi ENTRUM läbiviimisel. ENTRUM on Eesti Energia algatatud üleriigiline noorte ettevõtlikkuse programm, mida viiakse ellu koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoguga. Rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise Eesti majanduse üks nurgakivi on ettevõtlikud, oma eluga hakkama saavad noored inimesed, kes julgevad unistada ja oskavad tegutseda ideede realiseerimise nimel.

Aasta lõpus valime taas Harjumaa Aasta Tegija, tunnustades

nii Harjumaa arengut toetanud inimesi, ühendusi ja ettevõtteid. Nominente saavad esitada kõik Harjumaa inimesed.

Harjumaa Ettevõtluspäev toimub 19. septembril Haabersti Vaba Aja Keskuses

Päeva läbiv teema on „Idee - teostamata kasutu!“. Oodata on huvitavaid ettekandeid Skype Eesti juhi kohalt lahkuvalt **Tiit Paananenilt**, koolitus- ja meelelahutusagentuuri GameClub tegevjuhilt **Aleksei Razinilt** ja teistelt oma valdkonna tegijatelt. Ärikiirkohtingu käigus on võimalik lühikese aja jooksul saada suurel hulgal kasulikke kontakte. Toimuvad põnevad töötoad idee elluviimise, ekspordi ja turunduse teemadel. Päev on tasuta, aga eeldab kohtade piiratud tõttu eelregistreerimist (<http://www.heak.ee/4882>).

Toetame jõu ja nõuga Tallinna Ettevõtluspäeva (1.-2. oktoober) korraldamist (www.ettevotluspäev.tallinn.ee).

Täpsemat infot HEAK tegevustest leiab kodulehelt www.heak.ee, kuid ka meie konsultantidelt nõustamiskohtumistel, telefoni, e-posti ja skype teel. Tuleme heameelega kohale HEAK-i ja ettevõtlusteemasid tutvutama ning nõustama.

Meie kõigi jaoks on oluline oma rahaasjadega hästi hakkama saada. Seetõttu korraldab ETKA Andras koostöös Pangaliidu, Finantsinspektsiooni ja NASDAQ OMX Tallinna börsiga koolituse

Õige aeg õppida rahatarkust!

Räägime rahaasjadest neutraalselt ja reklaamivabalt

Koolitusel antakse praktilisi näpunäiteid:

- Miks ja kuidas oma rahaasju planeerida?
- Kuidas leida raha suurema ostu jaoks?
- Kuidas võrrelda erinevaid laenupakumisi?
- Kuidas ennetada rahalisi raskusi?

Koolitus toimub (aeg): 4. oktoobril kell 10.00

Koht: Saue Noortekeskuses

Lisainfo ja registreerimine: huvikeskus@saue.ee

Konkurss „Saue linna aasta õpetaja ja teenekas õpetaja 2013“

Saue Linnavalitsus

Uus õppeaasta algab kohe ja taas on aeg välja selgitada, kes linna haridus- ja noorsootöös osutavate pedagoogidest, noorsootöötajatest (huvijuht, ringijuht, treener), tugiteenuste osutajatest (psühholoog, logopeed, sotsiaalpedagoog) vääriksid kandma tiitlit „Saue linna aasta õpetaja ja teenekas õpetaja 2013“.

Konkursi eesmärk on tähtsustada õpetaja rolli, tõsta esile edukate õpetajate tegevust, tunnustada õpetajaid, kes on pälvinud laste-õpilaste, lastevanemate, kolleegide, haridusasutuse pidaja ja üld-

suse lugupidamise. Kes on oma töö ja isikliku eeskujuga oluliselt kaasa aidanud noorte kujunemisele mitmekülgset arenenud isiksusteks ning on positiivselt mõjutanud piirkonna hariduselu arengut. Igal aastal võib määrata õpetajatele järgmised aunimetused:

- ◇ aasta õpetaja;
- ◇ teenekas õpetaja.

Aasta õpetaja tiitliga tunnustatakse eelmisel õppeaastal eriti silma paistnud õpetajat:

- ◇ kellel on väljapaistvaimad tulemused laste-õpilaste innustamisel, saavutamaks paremaid võimetekohaseid tulemusi aineolümpiaadi-

del, konkurssidel, võistlustel, ülevaatusel jms ning kes on parimal moel koostöös laste perekondadega toetanud ja soodustanud laste-õpilaste kasvamist ja arenemist, arvestades nende individuaalsust;

- ◇ kes on tegelenud pidevalt enesetäiendamise, osalenud õppeasutuse arendustegevuses ja projektide töös, tutvustanud oma töökogemusi töökohas või väljaspool seda;
- ◇ kes on isiksusena pälvinud laste-õpilaste, lastevanemate, kolleegide ja üldsuse lugupidamise.

Teeneka õpetaja aunimetuse

andmisega tunnustatakse pikaajalise, vähemalt 15-aastase staažiga õpetaja tegevust:

- ◇ kes on oma töös laste-õpilaste õpetamisel ja kasvatamisel saavutanud silmapaistvaid tulemusi;
- ◇ kes on õpetanud-kasvatanud lapsi ja pälvinud laste-õpilaste, lastevanemate, kolleegide ning üldsuse lugupidamise;
- ◇ kes on tuntud hariduselu edendaja Saue linnas ja/või maakonnas.

Saue Linnavalitsusele võivad ettepanekuid, soovitus- ja toetuskirju konkursi kandidaatide kohta esitada üksik-

isikud, õpilasorganisatsioonid, haridusasutuste hoolekogud, maakonna aineseksioonid, pedagoogilised kollektiivid, haridusasutuste juhtkonnad, ametnikud ja volikogu liikmed. Ettepanekud esitatakse komisjonile hiljemalt 20. septembriks.

Kandidaadi esitamiseks tuleb täita vajalikud dokumendid:

- ◇ vormikohane avaldus koos põhjendustega - vt www.saue.ee / linna juhtimine / blanketid / „Ettepanek Saue Linnavalitsusele konkursi „Saue linna aasta õpetaja, teenekas õpetaja“ kandidaadi kohta.
- ◇ soovitus- või toetuskirjad kandidaadi töö ja tegevuse kohta.

Septembris ja oktoobris Saue Päevakeskuses

◇ 12. septembril kell 11.00 avame Saue Päevakeskuse sünnipäeva puhul näituse päevakeskuse töötajate tööd, esineb ansambel Rukkilill.

◇ 13. septembril kell 14.00 lauluklubi huviliste kokusaamine

◇ 24. septembril kell 11.00 Saue Noortekeskuses sünnipäevapidu neile, kel oli või tuleb veel sünnipäev juulis, augustis või septembris ning aastaid 65 ja enam.

◇ 1. oktoobril esinevad Saue Päevakeskuse kollektiivid

eakate festivalil Salme Kultuurikeskuses: kell 12.30 ansambel Vokiratas; kell 15.45 ansambel Rukkilill; kell 17.15. ansambel Senjoriitad.

◇ 5.-6. oktoobril reis Jurmala SPA-sse ja Riiga. Reisi eest tasumise (89 eurot) tähtaeg

on 20. september.

◇ 24. oktoobril kell 16.30-18.00 kohtumine Adamson-Ericu muuseumis Ulle Ulla ja Malle Leisiga. Muuseumis avatud Estonia teatri näitlejate portreede näitus. Pensionäri pilet 1.50 maksta

kohapeal. Sõidame kell 15.15 kaubakeskuse juurest väljuva bussiga.

Seltsingud ja ühingud

◇ 27. septembril kell 16.00 seltsing Tammetõru koosviibimine.

Kütteperioodi eel vaata korsten ja ahi kriitilise pilguga üle

Indrek Hirs Põhja päästekeskuse pressiesindaja

Ilmad muutuvad jahedamaks ja külm sügis koputab uksele. Tuleõnnetuste vältimiseks peavad enne kütteperioodi algust olema korras maja ahi ja korsten.

Eelmisel aastal sai 297 majapõlengut alguse küttekoldest, nende hulgas tahmapõlengutest alguse saanud tulekahjusid hoonetes oli 108.

Puhastamata lõõridest alguse saanud tahmapõleng on ohtlik majale ja ümbrit-

sevatele hoonetele. Leek käib kõrgelt korstnast välja ja sädemed lenduvad kaugele. Selliseid põlenguid on võimalik ära hoida, kui küttekehi ja korstnaid regulaarselt hooldada ning puhastada.

Talvise kütteperioodi eel ainult korstna pühkimisest ei piisa, tasub üle vaadata terve küttesüsteem. Ahjudes, korstnates ja soemüürides ei tohi olla pragusid: lisaks tuleohule väljub pragudest tervisele. Korsten ei tohi olla pigitunud ja tahmaluugid peavad olema korralikult

kinni. Küttekeha vigade likvideerimisel on mõistlik kasutada kutselist pottseppa.

Kui kütate aastaringelt puiduga, tuleb kütteseadmeid puhastada kaks korda aastas. Hooajalise kütmise korral üks kord aastas enne kütteperioodi algust. Korra aastas tuleb puhastada ka gaasikütteseadmeid.

Eramus on lubatud korstnat puhastada ise, kuid üks kord viie aasta jooksul peab seda tegema kutseline korstnapühkija. Korterelamutes, ühiskondlikes ja ettevõtetele kuuluvates hoonetes peab

küttesüsteemi puhastama kutseline korstnapühkija vähemalt üks kord aastas. Korstnapühkija käest saadud akt tuleb säilitada järgmise ametliku küttesüsteemi puhastamiseni. Korstnapühkija kutsetunnistuse kehtimist on enne töö tellimist mõistlik kontrollida aadressil www.korsten.ee.

Omad reeglid on ka ahju kütmisel. Ahju peaks kütma kuiva ja kvaliteetse halupuuga. Enne kütmise algust tuleb küttekolle puhastada vanast tuhast. Kuuma tuhka on lubamatu panna kilekotti, papp-

kasti või plastämbrisse - see tuleb paigutada metallnõusse. Siiber peab kütmise ajal olema täielikult avatud. Samuti peab meeles pidama, et ahi hakkab sooja andma alles mõne aja pärast. Et vältida ülekuutamist, tuleks külmade ilmade korral kütta üks ahjutäis korraga mitu korda päevas.

Küttekeha lähedal ei tohi olla põlevmaterjal, olgu selleks siis vaip, vanad riided või tupp toodud küttepuud.

Rohkem infot saab päästeala infotelefonilt 1524, samuti koduleheküljelt www.kodutuleohutuks.ee.

Depressioonirühma programm ja lühikoolitus Keilas

Arengukeskus Avitus alustab teist aastat depressioonirühma programmiga Keilas.

Depressiooni ja bipolaarse häire lühikoolitus 17. septembril.

Lühikoolitus on mõeldud depressiooni all kannatava-

tele inimestele ja nende lähedastel, aga ka depressioonis inimestega kokkupuutuval spetsialistidele. Koolitus annab lühiülevaate depressioonist ja sellega tegelemise võimalustest, lisaks tutvustab oktoobris algavat pikemat rüh-

matöö programmi.

Depressiooni ja bipolaarse häire rühmatöö programm alustab 1. oktoobril.

Tegu on 9-kuulise programmiga depressiooni või bipolaarse häire all kannatavatele inimestele. Rühm

saab kokku kaks korda kuus Keila Sotsiaalkeskuses. Räägime, miks tekivad ja püsivad meeleoluhäired, kuidas kujuneb isiksus ja tekivad emotsioonid ning mida me saame ise teha. Õpime juhtima ja ümber kujundama

oma mõtteid ja emotsioone. Lisaks praktiline info arstide, ravimite, looduslike abivahendite-technike ja muu huvipakkuva kohta.

Täpsem info ja registreerimine kodulehel www.avitus.ee.

Kuulutused

Teenused

Pottsepatööd ja looduskivi paigaldus. Materjal, transport meie poolt. www.ahjudjakaminad.ee. Telefon 58033448, Ain.

Kogenud puuhooldajad teostavad ohtlike puude raiet ja puude hooldusloikust. Puude tervisliku seisundi hindamine ja konsultatsioon on tasuta. SOODSAD HINNAD. Telefon 5220321, info@arbormen.ee, www.arbormen.ee.

SAUE LOOMAKLIINIK. Avatud

E-R 15.00-19.00. L, P suletud. Telefon 6003382, info@sauekliinik.ee. Vältimaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil aeg ette registreerida! Koduvisiidid.

Teostan veoteenust väikekaubikuga MB Sprinter. Tasu kokuleppel. Telefon 5284475, Toomas.

Müük

Müüa turbabriketti, ümarat ja kandilist puitbriketti, sõelutud kivisütt ning kütteklotsid võrk-

kotis. Transport Sauele tasuta. Telefon 53593615.

Kinnisvara

Üürile anda 1-toaline, 33m², sisustusega korter, aadress Tule 5, viies korrus. Korter kohe vaba ja otse omanikult. Hind 200 eurot kuu + kommunaalid. Lisainfo 5090099, Rain.

Pakun tööd

Saue Linnarahaldus pakub tööd koristajatele koolis. Võimalus töötada poole kohaga ja ka õhtuti. Info telefonidel

6595611, Tõnu või 6596519, Diana, e-posti aadress linnarahaldus@saue.ee.

Saue linna külje all, Vanamõisa külas ootab 3-aastane tüdruk endale toredat hoidjat 3-4 päeval nädalas. Kirjuta või helista meile aadressil silleojustu@hotmail.ee või telefonil 5276967..

Õmblusfirma Mini-Maksi (Kasesalu 20, Saue) pakub tööd kvalifitseeritud õmblejale. Info telefonil 5102622, Anne või info@minimaxi.ee.

Rakvere Teatri etendus
Tom Kempinski

LAHUSELU

20. septembril kell 19 Saue Kontserdisaalis (Nurmesalu 9) Lootuste romanss kahes vaatuses. Lavastaja Kalju Komissarov. Kunstnik Krista Tool. Muusikaline kujundaja Peeter Konovalov. Tõlkija Joel Sang. Mängivad Liisa Aibel ja Tarvo Sõmer. On kaks inimest. Mees ja naine. Üks elab Londonis, teine New Yorgis. Nende vahel on pool ööpäeva, terve Atlandi ookean ja igatsus, mis paneb neid kaht üksteisele merede taha helistama. Kuidas saab igatsusest armastus? Kuidas sünnib lootuste romanss? Kas õnn on võimalik, kui selle teel seisab nii palju inimlikke ja looduslikke takistusi? Piletid hinnaga 9/11 eurot müügil E-N kell 15-18 Saue Huvikeskuses (koolimajas ruum 124) alates 25. augustist.

Diapol Granite OÜ toodab kivist köögitasapindu. Enamus toodangust läheb ekspordiks.

Seoses tootmismahtude suurenemisega võtame tööle:

- ◇ käsitööseadmete operaatorid;
- ◇ servatöötlemismasina operaatoreid;
- ◇ liimijaid;
- ◇ pakkiijaid.

Kandidaadilt eeldame:

- ◇ vähemalt kesk-, kutse või keskeriharidust;
 - ◇ väga head eesti keele oskust;
 - ◇ kasuks tuleb varasem töötamine tootmises.
- Pakume kaasaegseid töötingimusi, põhjalikku väljaõpet ja tööriideid. Palk 6,0-7,8 eurot tunnis. Töö võib olla vahetustega. Avaldus ja CV palume saata info@diapol.com. Telefon 6051130, faks 6051135. Aadress: Kasesalu 10, Saue.

Saue Ilusalong

juuksur • kosmeetik • maniküür • pediküür • ripsmetehnik • küünetehnik • massaaž

Lahtiolekuaeg
E-R 9.00 - 20.00
L 10.00 - 17.00
P Suletud

Saue Ilusalong
Sooja 1, Saue
tel +372 621 2021
mob +372 507 4466
www.beauty.ee

Sügislaad 6. oktoobril Saue Pärnasalu põik 11 platsil. Kohal kauplējad üle Eesti! Tulge kogu perega! Info ja registreerimine telefonil 58050167, laadakorraldus@gmail.com.

Karateklubi Kimura Shukokai
võtavad vastu uusi õpilasi karate trenni.
Trennid toimuvad teisipäeviti ja neljapäeviti kell 18.00-19.00
Saue Gümnaasiumi spordisaali rõdul.
Info Rene Toome, GSM 55619155.

Saue Gümnaasiumi sööklasse vajatakse abitöölisi. Info telefonil 5032700.

Otsime toredat kogemustega lapsehoidjat kahele lapsele (4a4k ja 2a7k). Hoidmine toimub laste oma kodus Saue. Tööaeg reedeti kella 8.00-17.30. Kontakt brg@hotmail.ee, telefon 53409650.

11. oktoobril kell 19.00
Saue Kontserdisaalis

SÜGISPIDU

EESTI PÄRIMUSKULTUUR LÄBI MUUSIKA, TANTSU JA LAULU

Esinevad:
Rahvamuusikaansambel Saue Kapell
Rahvatantsurühmad-Saue Simmajad,
Saue Kägara ja Vokiratas
Ansambel Rukkilill
Külalisesineja on torupillimängija Cätlin Mägi

Õhtut juhib Priit Oks
Tantsime koos vanu tantse
Keelekasteks on kalli ja pakutakse eestipäraseid suupistid

Sissepääs on vaba
Korraldab Saue Huvikeskus

Saue
Kodu-uurimise Seltsingu
ettekandepäev

**KODUPAIGA
LOOD 2**

5. oktoobril 2013 kell 12
Saue Kontserdisaalis (Nurmesalu 9)

Ettekannetega esinevad
Tiina Tael (Eesti Rahva Muuseum)
Rein Saukas (Eesti Kirjandusmuuseum)
Tonu Tammearu (Eesti Raudteemuuseum)
Lembit Teinbas, Helle Koppel ja Evelin Povel-Puusepp
(Saue Kodu-uurimise Seltsing)

Vaata Saue vallajärelõppu 911. aastal. Kelli Kõrgepool

Saue valla
Õunamahlasimman
KOOS VANAMÕISA SÜGISLAADAGA

21. SEPTEMBRIL
VANAMÕISA VABAÕHUKESKUSES, ALGUSEGA KELL 12:00

Päevane laad TASUTA • Õhtune simman väliterrassil 4€
19.00 SIMMAN KOOS UNTSAKATEGA

Kõik oodatud oma õuntega Vanamõisa vabaõhukeskusesse
Kohal Triinu õunamahl kombain

100 KG ÕUNU	50 L MAHLA	20 MINUTIGA
		

Võta kaasa oma taara ja naudi sügisest ilma koos oma õuntest tehtud värskel mahlaga. ÜHE LIITRI TEGEMINE MAKSAB 0,25€

NB! Sordid martsipan ja valge klaar ei sobi mahla tegemiseks!
Et ei peaks mahlategemise järjekorras seisma, REGISTREERI ennast eelnevalt kristin.lepikson@sauevald.ee või telefonil 5344 6686

Laadai müügil käsitöö, istikud, sügiseseid aiasaadused ja palju muud Ootame kauplemata talu- ja mahekaubaga, käsitööga ja kirbuturu alele sellega, mis kodus üle jäänud. Kauplejate registreerimine müügipindadele kuni 18.09 katriin@kodukyla.ee ja 5304 0791, kohatasu 5€

TULE OSTMA JA MÜÜMA!

Info: www.vanamõisa.ee, www.vabaõhukeskus.ee või tel. 514 0701

Saue Naisselts kutsub!

Hoidistepäev „Mõnusaid maitseid purgist pöske“

28. septembril kell 12.00 Saue lasteaias Midrimaa

Kavas:

- * hoidiste degusteerimine ja retseptide vahetamine
- * Parima hoidise valimine, Saue Naisseltsi eriauhind!
- * soovitusi puu- ja köögivilja kuivatamiseks
- * boršipõhja ja seeneseljanka valmistamise töötuba

Vajalik eelregistreerimine aadressil
sirje.luberg@mail.ee Osalemine töötoas 1€

Saue Kontserdisügis 2013 avakontsert

teisipäeval

24.septembril

kell 18.30

Saue Kontserdisaalis
Nurmesalu 9

Esineb:

Ivi Rausi Group

koosseisus:

Ivi Rausi - hääl

Iljo Toming - kitarr

Peedu Kass - bass

Sulev Sommer - saksofon

Eno Kollom - trummid

Pilet 5/2 EUR
Õpilastele tasuta

Korraldaja: MTÜ Harjumaa Noorte Puhkpilliorkester
Toetajad: Kultuurkapital, Saue linn

www.sauemk.edu.ee

REEDEL

27. septembril 2013

ALGUSEGA KELL 20.00

SAUEL LOFT LOUNGE'S

TANTSUÕHTU SÜGISPIDU

koos tervitusnapsu ja suupistetelauaga

Tantsuks mängib

ansambel
„LUSTGAST“.

PILET 10 EUR

PILETID JA LAUAD EELBRONEERIMISEGA

KUNI 20. september

TEL. 5049366 SIGNE

või 5219988 TANEL

NING ALATES 20. september

PILETID SAADAVAL LOFT LOUNGE'S.

KORRALDAJA: MTÜ SINIMUSTVALGE

90 AASTAT SAUE JALG- PALLI

Saue XVI meistri-
võistlused jalgpallis

kell 11 algab turniir

kell 14 Saue ja Keila meeskondade
vaheline ajalooline matš
„Saue Jalgpall 90”

Mõnusaks olemiseks mängitakse
muusikat ja pakutakse süüa-juua!

Osalema pääsevad 8 kiiremini registreerunud meeskonda.
Osalemissoovist teatage 19. septembrini Valdis Toomast,
valdis@sauefk.ee, telefon 5065937 või Reigo Vatsk, telefon 5013381.

Osalustasu 50 eurot.

Toimub ka legendaarne penaltilöögi võistlus!
Ürituse korraldab Saue Jalgpalliklubi.

21. septembril

Saue Gümnaasiumi
staadionil

Tule ja ela
Saue
vutisõpradele
kaasa!!!

Teisipäev 24. september kell 11.00 – 13.00

Saue Noortekeskuses

SÜNNIPÄEVAPIDU

neile, kel aastaid 65 või enam

sünnipäev oli/on juulis, augustis või septembris

Saue Linnavalitsus

Saue Päevakeskus